ส.ค.ส. ๒๕๒๗

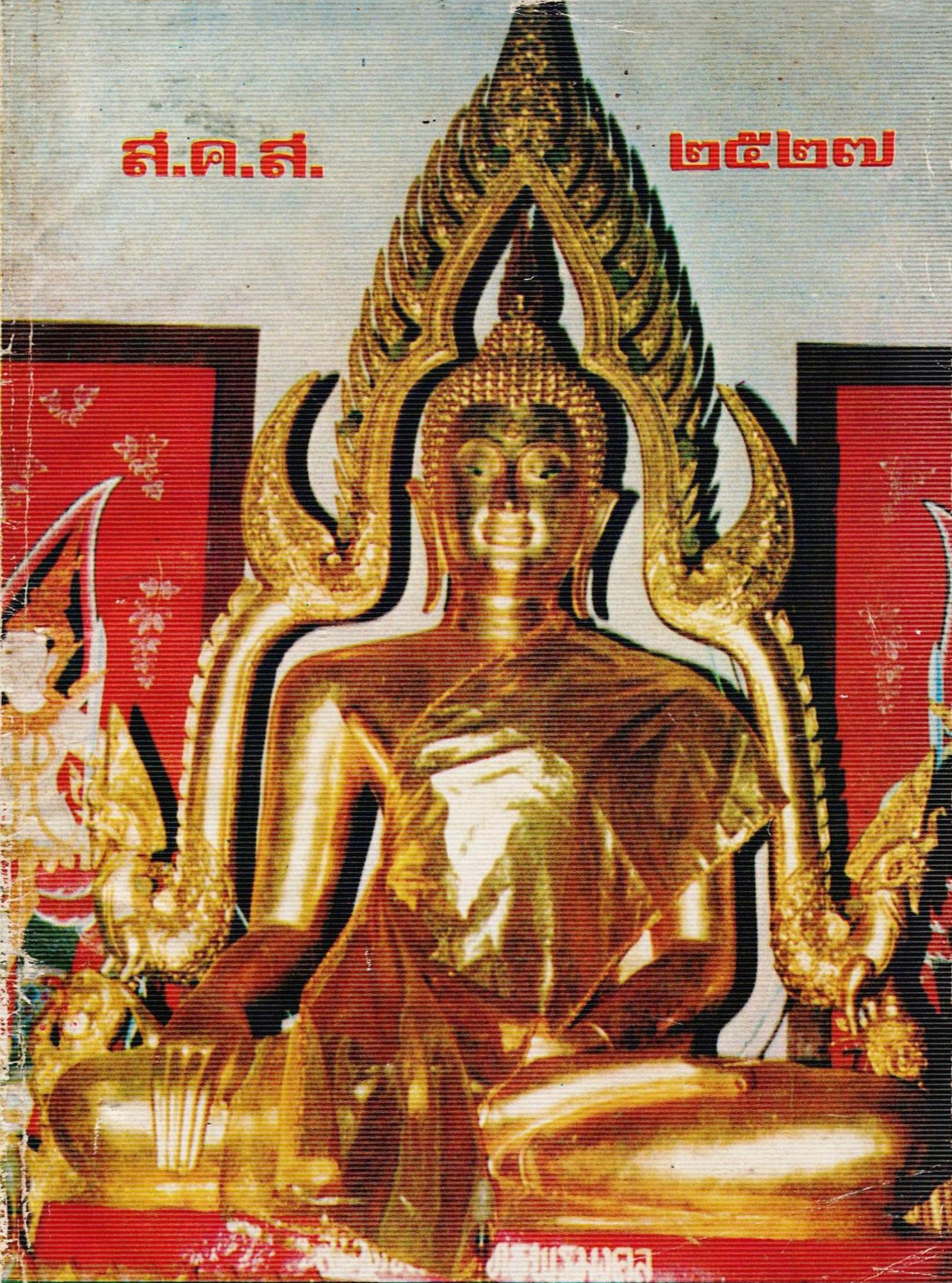

สัมโพธิญาณ

ส.ค.ส. ๒๕๒๗

ขอ พรพระ รัตนตรัย อันศักดิ์สิทธิ์
ให้ ชีวิต ประเสริฐ เลิศหรรษา
คุณ [illegible] สุขชีวา
มี ศักดา ลาภยศ ปรากฏนาม
ความ ทุกข์ใด ถ้ามี จงหนีหาย
สุข สบาย แทนที่ ฤดีหวาม
ปี่ สองหก ศกผ่าน สองเจ็ดตาม
ใหม่ มีความ สุขสันต์ นิรันดร

จาก ....

([illegible])

พระพุทธานุภาพทราบทั่วแหล่งหล้า
ธรรมะแจ่มจ้ายิ่งสมุทรสุดขานไข
โพธิบารมีนัยปกพสกนภาลัย
อริยะนิสสัยสู่มโนเปี่ยมสุขห่างทุกข์เอย

△ △ △

แสงส่องใจใดเท่าแสงแห่งธรรมะ
แสงพุทธะละอาด สว่าง สงบ
แสงเยี่ยบเย็นเปี่นหนึ่งอยู่จิตรู้ครบ
แสงดับภพดับพิษอวิชชา

"คำปรารภ"

คณะผู้จัดพิมพ์หนังสือเผยแพร่ธรรมะ "เรื่องสัมโพธิญาณ" สิ่งที่น่าภาคภูมิใจก็คือได้มีโอกาสดีจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเป็นเล่มที่ ๘ จำนวนอีก ๑๕,๐๐๐ เล่ม ความยินดีปราโมทย์พร้อมด้วยท่านผู้มีชื่อท้ายเล่ม ได้สนับสนุนทั้งทางการเงินและทางความคิดเห็น จึงเห็นสมควรเป็นโอกาสเหมาะดีที่ได้จัดพิมพ์เป็นเล่มอย่างเช่นเคย ทุกสิ่งทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจ "มโนปุพฺพํ คฺมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา" จิตใจเป็นใหญ่ มีใจเป็นประธาน ทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจ ทุกคนเราท่านทั้งหลายย่อมตกอยู่ในสังสารวัฏฏะตามกฎแห่ง กงกรรม, เกิด แก่ เจ็บตาย ไม่มีชีวิตใด ๆ ในโลก ที่อยู่อย่างปราศจากสัจธรรมพื้นฐานแห่งความจริง คือการเกิดขึ้นตั้งอยู่ เสื่อม สลายแล้วดับไปในที่สุด ชั่วที่ยังมีชีวิตดำรงชีพได้อยู่ จนที่สุดถึงความสิ้นชีพไปนั้น เราทั้งหลายท่านทั้งปวง ตั้งอยู่ในโลก อยู่ในภูมิทั้งสาม อยู่ในกำเนิดสี่ มีขันธ์ห้าขันธ์สี่ และขันธ์เดี่ยว กำลังท่อง

เที่ยวอยู่ในภพน้อย, ภพใหญ่ก็ดี เราท่านทั้งหลายทำอะไรบ้างที่มีคุณโทษแค่ไหน กุศลกรรมเป็นบทบาทในชีวิตประจำวันกันหรือเปล่า สร้างกุศลกรรมใดจึงจะส่งผลแห่งบุญแรง มีอนิสงส์เกล้าแข็งและสามารถหยุดนิ่งสงบระงับทุกข์ทั้งปวงได้โดยสิ้นเชิง พลังแห่งพระสัจธรรมต้องใช่แน่ พระองค์ทรงกล่าวย้ำถึงว่า

"ที่แห่งนั้นมิใช่อื่น หาห่วงมิได้ หาเครื่องยึดผูกพันมิได้ เป็นที่สิ้นไปอย่างถูกต้องครบถ้วนดับรอบ แห่งชาติ ชรา มรณะ เรียกว่าพระ "นิพพาน" ส่วนธาตุเป็นไปไม่มีอุปาทิหลงเหลืออยู่ ในธรรมอันจะถึงข้าง ที่ภพทั้งปวงดับ พระพุทธองค์ตรัสต่อไปว่า อายตนะนั้นมีอยู่แต่ดินน้ำไฟลมไม่มีเลย โลกนี้ก็ไม่ใช่ โลกอื่นก็ไม่ใช่ ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ทั้ง ๒ ดวงก็ไม่ใช่ ภิกษุทั้งหลายเราตถาคตไม่กล่าวเลย อายตนะว่าเป็นการมา เป็นการไปเป็นการยืน เป็นการจุติ เป็นการเกิด อายตนะนั้นหาที่ตั้งอาศัยมิได้มี มิได้เป็น หาอารมณ์มิได้ นั่นแหละเป็นที่สิ้นแห่งทุกข์ทั้งปวง ภิกษุทั้งหลาย อายตนะ อันไม่เกิดแล้วไม่เป็นแล้ว สิ้นเหตุปัจจัยแล้ว ไม่ทำแล้ว ไม่แต่งแล้ว มีอยู่ปราศจากการปรุง ธรรมชาตินั้นสงบ นั้นปราณีตแล้ว

ธรรมชาติไรเล่าเป็นที่สงบแห่งสังขารทั้งปวง สละคืนอุปธิทั้งปวง เป็นที่สิ้นแห่งตัณหา เป็นที่สิ้นกำหนัด เป็นที่ดับ คือ "นิพพาน" เพราะสิ้นเหตุแห่งอาสวะทั้งหลาย ปลงภาระเสียได้แล้ว ไม่มีภาระอันอื่น ถอนตัณหาทั้งหลาย หายหิว ดับรอบแล้ว เพราะสิ้น ราคะ โทสะ โมหะ จึงเป็นบรมสุขอย่างยิ่ง

นตฺถิ สนฺติ ปรํ สุขํ สุขอื่นเสมอด้วยความสงบไม่มี

นิพฺพานํ ปรมํ สุญฺญํ นิพพานดับสูญสิ้นทุกข์ทั้งปวง

นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ นิพพานจึงเป็นบรมสุขอย่างยิ่งยวด

ขออำนาจแห่งบุญราศีทั้งหลายจงปราศจากทุกข์ที่สัตว์โลกทั้งหลายต้องทนทุกข์ทรมาน จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าพยาบาท เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย จงมีความสุขกายสบายใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด ด้วยกุศลเจตนาอันบริสุทธิ์ เงินทองของท่านทั้งหลายได้มาร่วมจัดพิมพ์หนังสือนี้ได้มาด้วยความบริสุทธิ์ งานหนังสือธรรมะเป็นเครื่องทำใจให้บริสุทธิ์ ผู้รับหนังสือนี้ไปอ่านแล้วทำใจให้บริสุทธิ์ จนครบองค์ ๓ ประการ เงินทองเป็นวัตถุทาน

อันบริสุทธิ์ ผู้ให้ทำด้วยใจบริสุทธิ์ ผู้รับมีใจบริสุทธิ์เพื่ออ่านแล้ว บำเพ็ญบารมี ๓๐ ทัศน์ เพื่อถึงที่สุดแห่งความสุขอันบริสุทธิ์แห่งความสดใส จึงเป็นปัจจัยให้ถึงพระนิพพานอันเป็นบรมสุขประเสริฐยิ่ง จงทั่วทุกท่านเถิด.

คณะผู้จัดพิมพ์

๑๘ ต.ค. ๒๖

สารบาญ

	หน้า
ภัยต่อพระพุทธศาสนา	๑
พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ	๑๕
พระพุทธศาสนาช่วยสังคมได้อย่างไร	๑๑
ภาษาของธรรม	๒๒
การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา	๓๓
ธรรมะของศรีสัตยาไสบาบาศาสนายุคใหม่	๕๕
สัมมาสัมโพธิญาณ	๖๑
โยเรของศาสนา เซไคคิวเซเคียว	๗๐
วิปัสนากัมมัฏฐาน	๗๗
ธรรมะของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ	๘๒
ธรรมะท้ายเล่ม	๙๔
รายนามผู้มีจิตศรัทธาบริจาค	๙๘

ภูเขาสูงแท่งล้วน ศิลา
ลมพายพัดพา บ่ขึ้น
สรรเสริญแลนินทา คนกล่าว
ใจปราชญ์ฎฦๅเฟื่องฟุ้ง ห่อนได้ จินต์จล

ภัยต่อพระพุทธศาสนา

ในทรรศนของพระธรรมมหาวีรานุวัตร
เจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยา ประเทศอินเดีย

ในการสัมมนาเรื่อง พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๑๔-๑๕ ก.พ. ๒๖ มีการบรรรยายและอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง ท่านเจ้าประคุณพระธรรมมหาวีรานุวัตร เจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยาประเทศอินเดีย เป็นผู้หนึ่งที่ได้อภิปรายเรื่อง ภัยของพระพุทธศาสนาเป็นอันดับแรก ท่านได้ให้ข้อคิดและแนวทางที่ดี น่าสนใจมาก ผู้เขียนได้จดจำเอามาได้บางส่วน ก็ต้องขอประทานอนุญาตนำมาเล่าสู่กัน

ท่านเล่าว่า ที่ประเทศอินเดียซึ่งเป็นต้นกำเนิดของพระพุทธศาสนาเมื่อ ๒๖๐๐ ปี บัดนี้ศาสนาพุทธในอินเดียเสื่อมลงมากเกือบไม่มีเหลือ คณะสงฆ์ไทยมีความเป็นห่วงใยอย่างยิ่ง จึงปรารถนาที่จะพยายามฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้เจริญ

งอกงามในอินเดีย จึงได้สร้างวัดไทยขึ้นที่พุทธคยา อันเป็นสังเวชนียสถานแห่งหนึ่ง แล้วให้ท่านไปเป็นเจ้าอาวาสดำเนินการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ซึ่งท่านก็ได้เพียรพยายามแล้วเห็นว่าทำได้ยาก ด้วยคนอินเดียส่วนมากได้ฝังหัวลงรากลึกในศาสนาอื่นเสียแล้ว ยากที่จะถอนหรือเปลี่ยนใจ ก็จะต้องใช้เวลานานมากที่จะเป็นผล เพราะศาสนาพุทธเราไม่มีนโยบายทุ่มลงทุนกว้านหาสาวก ด้วยการสร้างโรงเรียน โรง-พยาบาล สถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เหมือนศาสนาอื่น ๆ ที่ได้ผลดีมีสาวกทั่วโลก

ศาสนาพุทธของเราก็มีการเผยแพร่ ด้วยการส่งสมณทูตไปบรรยาย เทศน์สั่งสอนภายในประเทศและต่าง-ประเทศ เรามีการสัมมนา หาข้อมูล และข้อแก้ไขปัญหาทางศาสนากันมามากมายหลายครั้ง แต่ก็ไม่เกิดผลดีเท่าใดนัก เพราะถ้าจะให้ดีมีผลเห็นทันตาก็ต้องนำมาใช้ปฏิบัติกันจริง ๆ จัง ๆ แต่นี่ไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อสัมมนากันจนได้ข้อยุติมาแล้ว ก็เกิดปัญหาว่าใครจะปฏิบัติ การสัมมนาคราวนี้ก็เช่นกัน จะต้องเอาความจริงมาว่ากันให้ชัดแจ้ง ไม่ต้องเกรงใจกัน และขออย่าได้ถือสากัน

ในสมัยพุทธกาล เพียงแต่มีพระภิกษุบางรูปกล่าวว่า เมื่อสิ้นพระพุทธเจ้าแล้วก็ไม่มีใครมาบังคับให้อยู่ในระเบียบวินัยได้ เพียงเท่านั้นท่านพระมหากัสสปเจ้าก็รีบจัดให้มีการสังคายนาพระธรรมวินัยขึ้นมาทันที มาสมัยนี้มีพระภิกษุสงฆ์ปฏิบัติผิด ๆ ไม่ถูกต้องอยู่มากมาย แต่กรมการศาสนา หรือมหาเถรสมาคมกลับนิ่งเฉยไม่มีปฏิกิริยา พระเถระคณะสงฆ์ผู้ใหญ่ก็ล้วนแต่มีอายุสูงมาก ขาดความกระฉับกระเฉง เข้มแข็ง ว่องไว ในการตัดสินใจดำเนินการติดตามควบคุมดูแลพุทธบริษัทญาติโยมทั้งหลาย น่าจะพิจารณาเรื่องนี้ อย่าปล่อยปละละเลย เพราะพระภิกษุสงฆ์บางองค์มักจะลืมตัว ทนงตน ยิ่งมียศ บรรดาศักดิ์ฐานานุรูปสูงขึ้น ก็ยิ่งลืมตนประพฤติผิด ๆ พวกทายกทายิกาญาติโยมก็พากันไปนับถือยกย่อง พลอยโน้มไปเสียด้วย ก็เลยไปกันใหญ่ ยังหาคนกล้าปฏิบัติตนให้เหมือนพระเจ้าอโศกมหาราชยังไม่ได้ ก็ได้แต่หวังว่าผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรงก็คือ รัฐบาล มหาเถรสมาคม และกรมศาสนาจะคิดแก้ไขในสิ่งผิด ๆ ของสำนักสงฆ์ และวัดที่ประพฤติไม่ถูกต้องทำนองครองธรรม

ท่านเจ้าประคุณพระธรรมมหาวีรานุวัตร ได้สรุปข้อที่เห็นว่าจะเป็นภัยต่อพระพุทธศาสนาเอาไว้ถึง ๑๖ ข้อ

ข้อ ๑. อันเป็นมูลเหตุสำคัญอย่างยิ่งก็คือ ศรัทธาอันบริสุทธิ์และจริงใจของเรามีมากน้อย หยั่งรากฝังลึกในจิตใจเราเพียงใด และเป็นศรัทธาแบบไหน ต้องมิใช่แบบงมงายหลงเชื่อหลงติดในอิทธิวิธี คุณวิเศษในวัตถุจนเป็น "สัทธาจริต"

ต้องเป็นศรัทธาในแบบอย่างของพระเจ้าอโศกมหาราชที่มีต่อพระพุทธศาสนา คือศรัทธาในความบริสุทธิ์ผ่องแผ้วของพระพุทธเจ้า ศรัทธาที่จะส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เป็น "หลักชัยของสัตว์โลก" ศรัทธาในการปกป้องพระพุทธศาสนาไว้ให้มั่นคง

ข้อ ๒. ภัยอันเกิดขึ้นภายในพุทธบริษัท ๔ ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณีหรือสามเณร อุบาสก อุบาสิกา โดยเฉพาะภิกษุสามเณร ถ้าประพฤติปฏิบัติไม่ถูกต้องจะเป็นสาเหตุให้พระพุทธศาสนาเสื่อมสลายหมดสิ้น ซึ่งพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสในเรื่องนี้ว่า สาเหตุที่ทำให้พระสัท-

ธรรม คือ ปริยัติสัทธรรม ปฏิบัติสัทธรรม และปฏิเวธ-สัทธรรม ๓ ประการนี้เสื่อมก็เพราะเหตุ ๔ ประการ คือ

๑. พระภิกษุสามเณร (พุทธบริษัท) ศึกษาเล่าเรียนธรรมวินัยไม่ดี ไม่เข้าใจในความหมาย โดยอรรถพยัญชนะ มีการโต้เถียง โต้แย้ง แข่งดีกัน เพราะรู้ไม่จริง

๒. พระภิกษุสามเณร เป็นผู้ว่านอนสอนยาก ไม่ปฏิบัติตามโอวาทของครูอาจารย์ ไม่อาศัยธรรมวินัยเป็นหลักการปกครอง ไม่ยึดถือธรรมวินัยประดุจเป็นพระบรมครูบรมศาสดา แทนพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า

๓. พระภิกษุสามเณรฯ ไม่สั่งสอนพระธรรมวินัยโดยเคารพ ทำให้ไม่มีการสืบต่อพระสูตรพระวินัย เหมือนตัดรากถอนโคนหมดเชื้อสายสืบต่อพระสัทธรรม

๔. พระภิกษุสามเณรฯ พากันทอดทิ้งธุระสำคัญทางศาสนา คือ การเจริญสมถะและวิปัสสนา ไปมัวเมาในลาภยศ มักมากในปัจจัย ๔ คือ จีวร บิณฑบาตร เสนาสนะและยารักษาโรค ไม่หาอุบาย สละกิเลสให้เด็ดขาดเป็นสมุจ-เฉทประหารจากขันธสันดานของตน

ข้อ ๓ เป็นภัยจากภายนอก จากลัทธิต่างศาสนาที่พยายามเผยแพร่ศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ พยายามทำลายและกลืนศาสนาพุทธอยู่ทุกวันนี้ ซึ่งโลกของเรากำลังเข้ากลียุคเพราะการบ้าคลั่งทางลัทธิศาสนา

ข้อ ๔. ภัยจากลัทธิไม่มีศาสนา เช่น ลัทธิคอมมูนิสต์ที่กล่าวหาว่าศาสนาเป็นยาเสพติดงมงาย ไม่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาบ้านเมือง จึงพยายามจะครองโลก โดยอ้างประชาธิปไตย ประชาชนเป็นใหญ่ในแผ่นดิน

ข้อ ๕. ภัยจากผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อพุทธจักรโดยตรง คือ เถรสมาคม และกรมการศาสนาที่ไม่ทำตามภาระหน้าที่ให้สมบูรณ์แบบ ไม่เข้มแข็งเด็ดขาด

ข้อ ๖. ภัยจากผู้รับผิดชอบในฝ่ายอาณาจักร ได้แก่รัฐบาล รัฐมนตรี ผู้มีอำนาจบริหารบ้านเมืองไม่ให้ความใส่ใจต่อการศาสนา ไม่ให้ความสำคัญต่อศาสนา ตามคำที่อ้างว่าจะจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เท่าเทียมกันทั้ง ๓ สถาบัน

ข้อ ๗. ภัยจากระบบการบริหารที่ผิดพลาด หรือระบบการบริหารที่ล้าสมัย ไม่มีการแก้ไขปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์ ทันต่อโลก

ข้อ ๘. ภัยอันมาจากการแก้การบริหารศาสนาที่ปลายเหตุ ซึ่งก็เป็นผลให้มีการถกเถียงโต้แย้งกินแหนงแคลงใจด่าว่ากันขาดความสามัคคี

ข้อ ๙. ภัยที่มาจากการที่เราขาดการสังคายนาพระธรรมวินัย เมื่อสิ่งบกพร่องในศาสนาเกิดขึ้น ไม่มีการแก้ไขเพื่อความถูกต้อง ไม่มีการแก้ปัญหาขัดแย้งของสังคมด้วยทิฏฐิสามัญญตา คือ ความเสมอกันด้วยความคิดเห็นในทางที่จะนำไปเพื่อความสิ้นทุกข์โดยชอบ และสีลสามัญญตา คือความเป็นผู้มีความประพฤติด้วยกายวาจาใจ ไปในทางดีเสมอกัน ไม่ลุแก่อำนาจ โลภะ โทสะ โมหะ คือศีล

ข้อ ๑๐. ภัยจากการที่เรายึดติดในรูปแบบ "ศาสนาปฏิญญา" บางประการที่ผิดพลาด คือ "เถรวาท"

ข้อ ๑๑. ภัยจากการที่เราขาดศูนย์วิจัยในศาสนาและศูนย์รวมชาวพุทธ ทำให้เราไม่สามารถพัฒนาปรับปรุงศาสนาให้เจริญงอกงามเผยแพร่ไปทั่วโลก

ข้อ ๑๒. ภัยจากการสูญเสียศรัทธาในศาสนา เพราะขาดสิ่งประกันความมั่นคงในศาสนา ทำให้ไม่สามารถรักษาศรัทธาในพุทธศาสนาของคนไทยเอาไว้ได้ ศาสนาอื่นได้

เข้ามายื้อแย่งศรัทธาของไทยชาวพุทธ โดยการมีสิ่งล่อใจ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ต่าง ๆ และยังมีการแจกเงินสิ่งของเป็นการเอาใจ ชักจูงใจให้ไปเข้าศาสนาของเขา

ข้อนี้ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาและรักษาศรัทธาของพุทธบริษัทไทย รัฐบาลควรมีองค์การอันเป็นธนาคารทางพุทธศาสนาเป็นกองทุนใหญ่ เพื่อรักษาทรัพย์สมบตและศรัทธาของพุทธบริษัท และประชาชนชาวไทยพุทธไว้ให้มั่นคง มิให้เสื่อมสูญสลาย

ข้อ ๑๓. ภัยจากการเสื่อมสูญสลายของพระพุทธ-ศาสนาในแดนต้นกำเนิด คือ ในประเทศอินเดีย ควรนำมาเป็นบทเรียนอันล้ำค่าในทางประวัติศาสตร์ เพื่อป้องกันมิให้เกิดประวัติศาสตร์ซ้ำรอย

ข้อ ๑๔. ภัยอันเกิดจากการที่เราไม่เดินทางสายกลาง คือ "มัชฌิมาปฏิปทา" ตามหลักของพระพุทธศาสนา พุทธบริษัทบางส่วนชอบเดินเส้นทางที่เคร่งตึงเกินไป บางส่วนชอบเส้นทางที่หย่อนยาน เกลือกกลั้วด้วยกามและอบาย-มุข ซึ่งล้วนมิใช่เส้นทางตามหลักของพระพุทธองค์เลย

ข้อ ๑๕. ภัยอันสืบเนื่องจากเราขาดผู้นำทางวิญญาณที่บริสุทธิ์เพื่อสังคมตามหลักของพระพุทธศาสนา เมื่อย้อนถอยหลังไปดูเมื่อประมาณ ๔๐ ปีก่อนมานี้เราจะได้เห็น

พระสงฆ์	เป็นผู้นำทางวิญญาณอันบริสุทธิ์ เพื่อสังคม ด้วยศรัทธาน่าเลื่อมใสยิ่ง
ครู	เป็นผู้นำทางวิญญาณอันบริสุทธิ์ เพื่อสังคมของศิษย์
พ่อ–แม่	เป็นผู้นำทางวิญญาณของลูก ๆ เป็นวีรบุรุษ เป็นพ่อพระแม่พระของลูก
ข้าราชการ	ซึ่งเป็นตัวแทนของกษัตริย์รับใช้แผ่นดินด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้นำทางวิญญาณแก่ไพร่ฟ้าประชาชน
นักการเมือง	นักบริหาร นักปกครอง ที่มีลักษณะเป็นผู้นำทางวิญญาณที่บริสุทธิ์เพื่อสังคมมีบ้างไหม ?

ยิ่งในสมัยนี้หาดูได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมืองของเราในปัจจุบันไม่มีลักษณะเป็นผู้นำทางวิญญาณอันบริสุทธิ์เพื่อสังคมเลย

ข้อ ๑๖. ภัยที่เกิดจากการมองไม่เห็นภัย ไม่รู้จักภัยหรือรู้แต่ประมาท เพราะกิเลสคือ โลภ โกรธ หลง ตัณหา ราคะ มันบดบังตาให้มืดมิด หรือฝ้ามัว ทำให้ไม่เห็นภัย

เมื่อใดที่เราสามารถขจัดกิเลสออกจากใจ ก็เท่ากับขจัดความมืดมัวออกจากตา มองเห็นภัยอย่างชัดแจ้ง ก็จะป้องกันภัย และแก้ไขภัยทั้งหลายได้ ภัยจากภายนอกเช่น ภัยจากศาสนาอื่น ภัยจากลัทธิการเมืองอื่น ๆ ที่ดูว่าจะน่ากลัวนั้น พระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าของเรามิได้ทรงกล่าวถึงเลย เพราะว่ามิได้เป็นสิ่งที่น่ากลัว และมิอาจทำลายพุทธศาสนาให้เสื่อมสลายได้ แต่ว่าภัยภายในคือในตัวในจิตใจของพุทธบริษัทต่างหากที่น่ากลัว ถ้าพุทธบริษัทขาดศรัทธาอันบริสุทธิ์ ขาดการเป็นผู้นำทางวิญญาณอันบริสุทธิ์เพื่อสังคมเสียแล้ว พุทธศาสนาเสื่อมสลายแน่นอน แต่ถ้าพุทธบริษัทคือตัวเรานี่เอง มีศรัทธาเข้มแข็ง มีพระรัตนตรัยเป็นสรณะ มั่นคงในพระสูตร พระวินัย หมั่นเพียรในธุระของพระพุทธศาสนา คือ ปฏิบัติในพระสัทธรรม เจริญสมณะวิปัสสนาไม่หยุดยั้ง ดำเนินตามรอยพระบาทขององค์พระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าทุกชั่วขณะจิต ทุกลมหายใจเข้าออกเช่นนี้ ก็จงอย่าได้กลัวเกรงภัยใด ๆ ในโลกนี้เลย. ●

พระพุทธศาสนาช่วยสังคมได้อย่างไร

พระราชวรมุนี เป็นพระที่ทรงคุณวุฒิสูง ได้รับเชิญให้ไปบรรยายที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๑๔ ก.พ. ๒๖ ผู้เขียนแอบไปจดจำเอามา ขาดตกบกพร่องก็ขอประทานอภัย ท่านว่านิสัยใจคอคนไทยทั่ว ๆ ไปส่วนมากมีความประมาท ชอบแต่ความสนุกสนานคึกคนอง ชอบเสพสุรายาเมา แล้วก็ยั่วยุให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตาม และว่าสังคมคนไทยส่วนใหญ่ตกอยู่ใต้อิทธิพลต่างประเทศ โดยเฉพาะวัฒนธรรมตะวันตก มีการนิยมตามก้นฝรั่ง เอาขนบธรรมเนียมประเพณีเขามาใช้ ขึ้นปีใหม่ส่ง ส.ค.ส. ให้กันก็ใช้คำฝรั่ง HAPPY NEW YEAR และ MERRY CHRISTMAS บางคนดันส่งไปให้พระภิกษุไทย (จะบ้ากันใหญ่) เด็กหนุ่มสาวไทยจะรู้จักวันคริสตมาส **วันวาเลนไทน์** ดี แต่ไม่ค่อยรู้จัก **วันมาฆะบูชา วันวิสาขะบูชา** ว่าเป็นวันอะไร รัฐก็พยายามฟื้นฟูเอกลักษณ์ของไทย แต่ก็ได้ผลน้อย สู้ของต่างประเทศเขาไม่ได้ เขาโฆษณาทางวิทยุ ทีวี และหนังสือพิมพ์ เป็น

การโฆษณาทางการค้าจนติดหูติดตา ประชาชนและเด็กไทยก็เลยติดอกติดใจในวัฒนธรรมตะวันตก เขามีอะไร ทำอะไรก็มีก็ทำตามเขา บางทีก็เลยหน้าเลยเถิดเบี่ดเบิ่งไปเสียผู้เสียคน เขาผิดเราก็ผิดด้วย เพราะตามอย่างเขา การตามอย่างควรเลือกตามในสิ่งที่ดี แล้วพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ส่วนมากเราตามอย่างเขาไม่ตลอด เช่น ในด้านบริโภค กินใช้แบบของเขา แต่เราไม่คิดที่จะผลิตเหมือนอย่างเขา ก้มหน้าจะซื้อของเขาท่าเดียวก็ใช้ไม่ได้ ในด้านลามกสรกปรก เราตามอย่างฝรั่งและทำได้ดีกว่าฝรั่ง ๆ ยังต้องมาดูคนไทยลามกสกปรก

การทำตามวัฒนธรรมตะวันตกที่เราตามไม่เหมือนของเขาก็คือ เขามีระเบียบวินัย แต่คนไทยเราไม่ชอบมีระเบียบวินัย ชอบทำตามใจ มีการเอาเปรียบ โกง แล้วกลับเห็นว่าโกงได้เก่ง โกงฉลาดดี คนซื่อกลายเป็นคนโง่ นี่ก็เป็นค่านิยมที่ผิด ๆ เยาวชนต่างประเทศเขามีกิจกรรมดีมีประโยชน์น่าภาคภูมิใจ เมื่อถึงวัยเรียนก็ตั้งหน้าตั้งใจเรียน ครั้นถึงวัยฉกรรจ์ก็ตั้งหน้าทำมาหากิน สะสมเงินทองไว้เที่ยวเตร่เมื่อแก่ชรา แต่เด็กไทยเรามักชอบสนุกฟุ้งเฟ้อ เหลวไหล ไม่มีแก่นสารเป็นส่วนมาก อนาคตจึงยากจนค้นแค้นไม่เหมือนเขา

ความจริงคนไทยเรามีอารยธรรม วัฒนธรรมสูง มีคุณธรรมที่ดีน่ารักน่านับถือ แต่เราไม่ค่อยใช้กัน กลับไปนิยมอารยธรรมตะวันตกที่ไม่ดี เรียกว่าของดี ๆ ของเขาเราไม่เอาอย่าง ของดี ๆ ของเราไม่เอามาใช้ แต่กลับนิยมทำตามตัวอย่างเลว ๆ ของเขา

เมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่ ๒ คนไทยเคยช่วยเหลือเชลยฝรั่งเมื่อฝรั่งแพ้ และช่วยเชลยญี่ปุ่นเมื่อญี่ปุ่นแพ้ ด้วยคุณธรรมเมตตาปรานี ทำให้ฝรั่ง–ญี่ปุ่น เคารพนับถือน้ำใจคนไทย ประเทศฮอลันดาถึงกับสร้างวัดไทยให้ด้วยความกตัญญู จึงน่าจะจัดให้เป็นวันแห่งความรักหรือวาเลนไทม์ของไทยอันเป็นวันแห่งความรักความเมตตาอันสูงส่งมากกว่าที่จะไปบ้าคลั่งกับวาเลนไทม์ของฝรั่งตามเขาไปโดยไม่มีเหตุ-ผลว่ามันเริ่มต้นและเป็นมาอย่างไร ? จากไหน ?

การตามวัฒนธรรมตะวันตกที่ตามผิด ๆ โดยไม่ยอมรับความจริงตามสภาพที่เป็นอยู่ คือสิ่งทั้งหลายไม่เที่ยง กลับปล่อยตามยถากรรม ไม่สร้างเหตุปัจจัยให้เกิดความเจริญ ส่วนฝรั่งเขาถือว่าเที่ยง เขาสร้างเหตุปัจจัยให้เกิดความเจริญ เขาผิดแล้วเขาพยายามแก้ ฝรั่งเขาหาว่าชาวพุทธถือหลักธรรม

เรื่องบุญเรื่องกรรมเรื่องสันโดษ ทำให้คนไทยเสื่อมความเจริญ ไม่มีการพัฒนาก้าวหน้า คนไทยที่โง่เขลาพลอยเห็นจริงไปกับเขาด้วย ทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในพุทธศาสนาเพราะพวกที่รู้ไม่จริงเหล่านั้น ความจริงตามหลักธรรมและหลักปรัชญาของพุทธศาสนา ถ้านำมาปฏิบัติอย่างจริง ๆ จังๆ แล้ว จะสร้างความเจริญรุ่งเรืองอย่างดีที่สุด บ้านเมืองจะเจริญทางวัตถุควบคู่กับความเจริญทางจิตใจ

นักศึกษาไทยมักไปนิยมหลักปรัชญาของศาสดา-อาจารย์ฝรั่งต่างประเทศ เห็นเป็นของโก้ นึกว่าเขาดีกว่าเก่งกว่า ที่แท้ศาสดาอาจารย์เหล่านั้นเทียบไม่ได้แม้แต่เศษ ๑ ใน ๑๐๐ ของพระบรมศาสดาพระพุทธเจ้าของเรา พวกที่หลงไปตามก้นฝรั่ง เอาวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ผิด ๆ เหล่านี้ มักทำให้เกิดปัญหาแก่สังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง.

△ △ △

"อย่าโกรธเมื่อถูกตำหนิ อย่าเหลิงเมื่อถูกยกย่อง"

พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ
ในทัศนะพระโสภณคณาภรณ์

"โดย เถรเก็บ"

พระโสภณคณาภรณ์เป็นพระนักเทศน์นักแสดงธรรมที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีทั้งยังเรียบเรียงพิมพ์หนังสือบรรยายธรรมแจกเป็นธรรมวิทยาทานตลอดมา ท่านได้บรรยายและร่วมอภิปรายปัญหาเรื่องพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ พอจะสรุปได้ดังนี้

ท่านให้ความเห็นว่า ถ้าศรัทธาในพระพุทธศาสนาของประชาชนเสื่อมถอยลงไปความมั่นคงของชาติก็มีน้อยดังมีตัวอย่างในประเทศอินเดียสมัยที่พระเจ้าอโศกมหาราชได้เถลิงอำนาจขึ้นปกครองประเทศ ตอนต้น ๆ รัชกาลของพระองค์กระทำศึกสงครามแผ่อำนาจไปยังประเทศใกล้เคียงไพร่ฟ้าประชาชนได้รับความเดือดร้อนล้มตายมากมายต่อมาเมื่อพระองค์ได้พบและสัมผัสธรรมะอันประเสริฐของพระ-

พุทธศาสนา ทรงเลื่อมใสศรัทธาแก่กล้า จึงทำให้พระองค์บริหารประเทศด้วยคุณธรรมเกิดความสงบสุขร่มเย็นประเทศอินเดียในสมัยนั้นจึงเจริญก้าวหน้ามากมาย แต่ต่อมาพุทธ-ศาสนาในอินเดียเสื่อมลงศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ เข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น ทำให้เกิดสงครามรบพุ่งและเป็นเหตุให้อินเดียตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งมาหลายสิบปี

ทำนองเดียวกันกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย คือญวน เขมร ลาว พม่า มอญ ที่เคยมั่นคงในพุทธศาสนาหรือในมะลายูหรือมาเลเซียที่ถือศาสนาอิสลามมั่นคงอยู่ พอศาสนาคริสต์เผยแพร่เข้ามาก็ชักนำเอาสงครามมากดหัวเป็นเมืองขึ้นฝรั่งทั้งหมด แม้แต่ประเทศไทยของเราก็เกือบจะถูกฝรั่งยึดเป็นเมืองขึ้นเหมือนกัน เคราะห์ดีที่เรามีพระมหา-กษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถที่ทรงมีพระคุณธรรมอันสูงสามารถเอาตัวรอดจากภัยอันตรายมาได้อย่างสวยงาม ทั้งนี้เพราะทรงยึดหลักธรรมะของพระพุทธศาสนาไว้คือ ขันติความอดกลั้น อดทน ยอมเสียสละทรัพย์สิน ยอมเสียราช-อาณาจักรภายนอก เพื่อรักษาเอกราชและราชอาณาจักรภายในเอาไว้ ส่วนประเทศเพื่อนบ้านไม่มีโอกาสดีเช่นนี้จึง

ต้องสูญเสียเอกราช เสียอิสระเสรี สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือศาสนาพุทธของเราเป็นศาสนาที่มีจิตใจกว้างขวางโอบอ้อมอารีไม่ขัดขวางการเผยแพร่ของศาสนาอื่น ๆ จึงเป็นเหตุให้ถูกรุกราน กดขี่และถูกกลืนเอาศาสนาเสื่อมไปในที่สุด

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าประเทศใดที่มีศาสนาเดียวจะมีความมั่นคงมากส่วนประเทศที่มีหลายศาสนา มักจะเกิดการแตกแยกไม่มีความมั่นคง สำหรับประเทศไทยแม้จะมีหลายศาสนา แต่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมากกว่าจึงยังสามารถอยู่รอดปลอดภัยอยู่ได้ แต่ขณะนี้ศาสนาอื่น ๆ พยายามจะเผยแพร่ลุกลามด้วยกลวิธีต่าง ๆ ในอันที่จะกลบกลืนศาสนาพุทธของเรา และถ้าเรานิ่งเฉยไม่หาทางป้องกันเสียแต่ตอนต้นมือ ปล่อยให้ศาสนาอื่นดึงเอาคนไทยเข้าไปด้วยมากขึ้นๆ และสร้างอิทธิพลในทางการเมืองเพิ่มขึ้นจนทำให้เกิดการแตกแยกระหว่างประชาชนในชาติขึ้นมาเหมือนในเลบานอน ในไอร์แลนด์ แล้วละก็รับรองว่าไม่มีความมั่นคงของชาติเหลืออยู่เลย

ศาสนธรรม เป็นแกนใหญ่ที่เราจะต้องนำมาใช้และปลูกฝังให้มั่นคง ส่วนศาสนพิธี ศาสนวัตถุ และ

ศาสนบุคคล เป็นส่วนประกอบอย่าไปยึดมั่นถือมั่น คนไทยเราส่วนใหญ่มักจะโยนเรื่องของพระพุทธศาสนาให้เป็นธุระของสถาบันสงฆ์ให้แก่พระภิกษุ มีอะไรเสียหายเกิดขึ้นก็โทษคณะสงฆ์ โทษมหาเถรสมาคมว่าไม่ดูแล ไม่จัดการลงโทษ ความจริงก็น่าเห็นใจคณะสงฆ์ของมหาเถรสมาคมที่ล้วนแต่เป็นผู้ชราภาพมากแล้วทั้งสิ้น อย่าไปโยนภาระรับผิดชอบให้แก่ท่านเลย

การป้องกันและรักษาพระพุทธศาสนา เป็นหน้าที่เราชาวพุทธทุกคนจะต้องช่วยกัน สอดส่องดูแล พฤติการณ์ของพระภิกษุสงฆ์ให้มีความประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามพระสูตร พระวินัยช่วยกันส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพราะศาสนาพุทธเป็นที่ยอมรับว่าเป็นศาสนาที่ทันสมัยเหมาะกับทุกยุคทุกสมัย เป็นศาสนาที่มีเหตุผลและสามารถพิสูจน์ได้จริง มีหลักปรัชญาสูง ไม่มีศาสนาของศาสนาใดจะเปรียบเทียบได้ พระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้คิดค้นหลักสัจจธรรมได้ด้วยพระองค์เอง ทรงเป็นสัพพัญญู รู้แจ้งแทงตลอดไม่ติดขัด เหนือทวยเทพพรหมทั้งหลาย ธรรมะของพระองค์ทำให้พิสูจน์ทำให้ทดลอง ให้

พิจารณาก่อนอย่าเชื่ออย่างงมงายอย่างไม่มีเหตุผลเหมือนศาสนาอื่น ศีลของพระองค์ทุกข้อมีเหตุผลมีประโยชน์ยิ่ง ไม่มีใครสามารถแย้งได้ด้วยเหตุผล ธรรมะของพระองค์เป็นสัจจธรรม

ผู้มีศีลสามารถควบคุมความประพฤติของตนได้ และยังอาจช่วยแก้ปัญหา ควบคุมความประพฤติของผู้อื่นได้อีกด้วย ถ้ามีผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์เป็นส่วนมากก็จะทำให้เกิดความสุขสงบในสังคมในบ้านเมือง ทำให้รัฐไม่ต้องเปลืองงบประมาณด้านตำรวจ ด้านศาลด้านเรือนจองจำ

หลักธรรมของพระพุทธเจ้าช่วยเหลือสังคมได้มากถ้านำมาใช้กันจริง ๆ จัง ๆ ถ้าประชาชนมีศีลธรรมก็จะไม่เป็นผู้เกียจคร้าน ไม่มัวเมาในอบายมุข หมั่นขยันทำมาหากินหาทรัพย์สินมาออมไว้ใช้เมื่อแก่ ฐานะประชาชนก็จะดีขึ้นจะประกอบการค้าก็ซื่อสัตย์สุจริตเชื่อถือได้ในคุณภาพ ส่งไปขายเมืองนอกก็จะมีกำไรดี คนดีมีศีลธรรมมักจะมีร่างกายแข็งแรงไม่ค่อยเจ็บป่วย ไปหมดเปลืองค่ายารักษาโรค และคนมีธรรมะจะมีความเป็นสันโดษไม่มักมาก ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยไม่ซื้อหาสิ่งของที่ไม่จำเป็นแก่ชีวิต บ้านเมืองก็ไม่สั่งสินค้า

ฟุ่มเฟือยเข้ามา ทำให้ไม่เสียดุลการค้า ประเทศชาติก็มีเศรษฐกิจดีมีความมั่นคงมากขึ้น

ในด้านการบริหารบ้านเมือง ถ้านักการเมืองเป็นผู้มีคุณธรรมอยู่ในศีลสัตย์ ประพฤติปฏิบัติอยู่ในหลักธรรมะของพระพุทธศาสนาโดยเคร่งครัด การบริหารบ้านเมืองก็จะราบรื่น คนมีอำนาจควรมีคุณธรรม และคนมีคุณธรรมควรจะมีอำนาจ เพราะถ้าผู้มีอำนาจไม่มีคุณธรรมมาบริหารบ้านเมือง ก็ย่อมใช้อำนาจไม่เป็นธรรม บ้านเมืองก็จะเกิดวิบัติกลียุค วุ่นวาย ประชาชนเดือดร้อนแน่นอน ในสมัยก่อนครั้งมีพระมหากษัตริย์ปกครองบ้านเมืองจึงต้องมีหลักทศพิศ-ราชธรรม ๑๐ ข้อ ไว้เตือนพระทัย บ้านเมืองจึงไม่ค่อยยุ่งเหยิง

ทางด้านการทหารที่มีทั้งกำลังคนและกำลังอาวุธ จะเกิดเป็นคุณหรือโทษให้แก่สังคมประเทศชาติบ้านเมืองอย่างใด พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องเข้าไปควบคุมจิตใจทหารของชาติ ให้มีคุณธรรมให้มีศีลสัตย์ ให้มีระเบียบวินัย ซึ่งทางทหารก็ได้มีกองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาของทหารทั้ง ๓ เหล่าทัพ

ที่คอยอบรมปลูกฝังธรรมะในจิตใจของทหารผู้ถืออาวุธ เพราะถ้าขาดธรรมะประจำใจเสียแล้ว ทหารก็จะขาดคุณธรรม ลุ่มหลงในลาภยศ แก่งแย่งอำนาจ แย่งกันเป็นใหญ่ในแผ่นดิน ชาติบ้านเมืองก็พินาศ.

△ △ △

พุทธภาษิต

พึงสละทรัพย์ เพื่อรักษาอวัยวะ

พึงสละอวัยวะ เพื่อรักษาชีวิต

พึงสละชีวิต เพื่อรักษาธรรม

จึงน้อมนำธรรมะเข้ามาไว้ในใจ "โอปนยิโก" แล้วเราจะพบแต่ความสุข

ภาษาของธรรม

"เถรเก็บ"

ผู้เขียนได้เคยอ่านหนังสือของท่านพระพุทธทาสภิกษุนานมาแล้ว ชื่อเรื่องว่า ภาษาธรรมะ แตกต่างกับภาษาคน ซึ่งหมายถึงความหมายในอรรถพยัญชนะของคำพูดต่าง ๆ ที่เราใช้กันอยู่นี้มีลักษณะแตกต่างกัน คือ ภาษาธรรมะมีความหมายไปในทางนามธรรมที่มองไม่เห็น นอกจากผู้มีปัญญาเป็นอริยบุคคลที่มองเห็นธรรมะในส่วนลึกซึ้งเล่านั้น ส่วนภาษาคนที่เราใช้พูดจากันตามปกติ มีความหมายไปตามแนวทางของวัตถุคือรูปธรรม โดยอาศัยวัตถุเป็นพื้นฐาน

ดังมีพุทธภาษิตว่า "อปฺปมตฺโต อุโภ อตฺเถ อธิคณฺหาติ ปณฺฑิโต" ผู้เป็นบัณฑิตย่อมถือเอาซึ่งความหมายทั้งหลายเป็นสองด้านหรือถือเอาซึ่งประโยชน์ทั้งสองฝ่าย (หรือสองอย่าง) ได้ ย่อมเป็นผู้ไม่ประมาท และ "อตฺถาหิ สมฺญฺญาธีโร ปณฺฑิโตติ ปวุจฺจตีติ" ผู้ที่เป็นคนฉลาดย่อมรู้พร้อมซึ่งความ

หมายทั้งหลาย เรียกว่าบัณฑิต หรือคนฉลาดที่เรียกว่าเป็นบัณฑิต ก็เพราะรู้แจ้งแทงตลอดซึ่งอรรถะทั้งปวง

ตัวอย่างเช่น คำว่า **พุทธะ** ตามความหมายของภาษาที่คนเราพูดกันก็หมายถึงองค์พระพุทธเจ้า แต่ภาษาธรรมะนั้นหมายถึงตัวธรรมะที่เป็นนามธรรม เป็นอาการผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ดังที่ทรงตรัสว่า "ผู้ใดเห็นธรรมะ ผู้นั้นเห็นตถาคต (หมายถึงองค์พระพุทธเจ้า) ผู้ใดไม่เห็นธรรมะ แม้จะจับจีวรของตถาคตก็ไม่ได้ชื่อว่าเห็นตถาคตเลย"

คำว่า "**ธรรมะ**" ตามความเข้าใจทั่วไปในภาษาพูดกันหมายถึง คำภีร์หรือหนังสือพระธรรมเทศนาหรือหนังสือสวดมนต์ แต่ภาษาธรรมนั้นหมายถึงสิ่งเดียวกับพระพุทธเจ้า หรือ "พุทธ" นั้นก็คือคุณธรรม ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า "ธรรมวินัยซึ่งตถาคตได้แสดงและบัญญัติได้ดีแล้ว จักเป็นศาสดาแห่งพวกเธอทั้งหลาย ในกาลที่ตถาคตได้ล่วงลับไป"

คำว่า "**สงฆ์**" ภาษาคนเราหมาย ถึงพระภิกษุ นักบวช แต่ในภาษาธรรมหมายถึงผู้ที่ปฏิบัติธรรมเพื่อความดับทุกข์หรือให้พ้นจากทุกข์ เพื่อจะเป็นพุทธะ คือผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้รู้แจ้งแทงตลอด

คำว่า "**ศาสนา**" โดยทั่วๆ ไป มักจะหมายถึงสิ่งที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนให้เคารพนับถือ ซึ่งคนเราส่วนมากมักจะอ้างว่าตนมีศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ แต่ก็มีส่วนมากไม่รู้จักแก่นแท้จริงของศาสนา ไปเคารพนับถือ เปลือกกะพี้ของศาสนา ปิดหูหลับตาลูบ ๆ คลำ ๆ อยู่กับเปลือกกะพี้ภายนอกของศาสนา

"ศาสนา" ในภาษาธรรมก็หมายถึง สัจจธรรม ความจริงแท้แน่นอนของธรรมะอันเป็นที่พึ่งของมนุษย์ ศาสนาก็คือพระธรรมคำสอนของพระบรมศาสดาของแต่ละองค์ แต่ละศาสนา ศาสนาที่สอนและเผยแพร่กันในโลกเรานี้มีต่างๆ กัน แต่เมื่อแยกออกไปแล้วคงแบ่งได้ ๒ พวก คือพวกหนึ่งแสดงว่ามีพระเจ้าที่ยิ่งใหญ่ในสวรรค์ เป็นผู้สร้างสรรพสิ่งในโลก ในจักรวาล มีฤทธิ์อำนาจดลบันดาลทุกสิ่งทุกอย่าง เช่นศาสนาคฤสต์มีพระยะโฮวา ศาสนาอิสลามมีพระอัลลาห์ ศาสนาพราหมณ์มีพระพรหม ศาสนาขงจื้อของจีนมีเง็กเซียนฮ่องเต้ เป็นต้น อีกพวกหนึ่งไม่แสดงถึงผู้สร้างโดยตรง แต่แสดงถึงเหตุปัจจัยที่สืบเนื่องกันมา คือเมื่อมีเหตุสิ่งนั้นเกิดขึ้นจึงได้เกิดมีสิ่งนี้ตามมา ตามหลักของปฏิจจสมุปบาท นั้น

ก็คือ พระพุทธศาสนาที่มีพระธรรมคำสอนให้มนุษย์ทั้งหลายประพฤติปฏิบัติไปในทางที่จะดับทุกข์ และก็บังเกิดความสำเร็จได้จริง ศาสนธรรมของพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระองค์ตรัสรู้ได้ด้วยพระองค์เอง ทรงค้นพบได้เองโดยมิต้องอาศัยพระผู้เป็นเจ้าที่ไหนมาแนะนำสั่งสอน มาดลบันดาลให้ พระธรรมของพระองค์จึงงามในเบื้องต้นแก่ผู้ศึกษาเล่าเรียนปริยัติ งามในท่ามกลางแก่ผู้ประพฤติปฏิบต และงามในเบื้องปลายคือได้รับผลสำเร็จของการปฏิบัติ คือปฏิเวธ

คำว่า "**พรหมจรรย์**" ภาษาคนพูดทั่วไปหมายถึงความบริสุทธิ์ของหญิงสาวที่ยังไม่เคยมีสามี แต่ในภาษาธรรมหมายถึงการปฏิบัติเพื่อละกิเลส

คำว่า "**นิพพาน**" ภาษาคนหมายถึงสวรรค์ชั้นสูงสุดเหนือชั้นพรหม แต่ภาษาธรรมหมายถึงการดับสิ้นของกิเลส นั่นคือดับสิ้นซึ่งความทุกข์

คำว่า "**ชาติ**" ภาษาธรรมว่าคือการเกิดหรือความเกิดขึ้นแห่งความรู้สึกว่ามีตัวตนมีตัวเราของเรา เกิดขึ้นในจิตใจของเราเป็นประจำ ถ้าเป็นพระอริยเจ้า ความเกิดก็ลดน้อยลงไปจนไม่เกิดขึ้นเลย

คำว่า **กาย** ที่คนเราหมายถึงร่างกายของคนสัตว์นี้ ภาษาธรรมแปลว่า "ประชุม" คือประชุมนามรูปเข้าด้วยกัน **กาย** คือ **ขันธ์** หรือ **ปัญจขันธ์** ขันธ์ ๕ ได้แก่ รูป–เวทนา สัญญา–สังขาร–วิญญาณ

คำว่า **รูป** ภาษาธรรมก็คือรูปกายที่เรามองเห็นด้วยตา สัมผัสถูกต้องได้ ประกอบด้วยธาตุ ๔ คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม รวมกันเป็น **มหาภูตรูป** ยังมี **อุปาทายรูป** คือ รูปอาศัยซึ่งอาศัยมหาภูตรูปอยู่คือ **ปสาทรูป** (รูปประสาท) ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ **โคจรรูป** รูปที่เคลื่อนไปได้ ได้แก่ สี เสียง กลิ่น รส **ภาวรูป** รูปปรากฏที่เป็นหญิง–ชาย **หทยรูป** รูปที่ให้สำเร็จความคิด **ชีวิตนทรียรูป** คือรูปที่แสดงความเป็นอยู่ที่ปรากฏว่ามีชีวิต **อาหารรูป** คืออาหารโอชะที่เข้าไปบำรุงร่างกายได้แก่พวกวิตามิน **ปริเฉทรูป** รูปที่กำหนดขอบเขตตามรูป ทาง สัณฐานเอาว่าเป็น มือ เท้า ศีรษะ ฯลฯ **วิญญัติรูป** รูปที่ไหวได้ เคลื่อนได้ ทางกาย วาจา **วิการรูป** รูปที่เป็นไปต่าง ๆ คือ เบา หนัก ช้า เร็ว อ่อน แข็ง ทำการงานได้ **ลักขณรูป** รูปที่กำหนดเป็น

ลักษณะต่างๆ เช่น เจริญเติบโต รูปที่ต่อเนื่องทดแทนกัน รูปที่ทรุดโทรมลง รูปที่แปรปรวนไม่เที่ยงแท้

คำว่า **เวทนา** ภาษาคนหมายถึง สงสาร สังเวช แต่ภาษาธรรมะหมายถึงความรู้สึกอันลึกซึ้งของจิตใจที่ สุข ทุกข์ หรือไม่ใช่ทุกข์ไม่ใช่สุข ซึ่งเวทนานี้จะเกิดขึ้นเพราะการสัมผัสทางทวารทั้ง ๖

คำว่า **สัญญา** ภาษาธรรมหมายถึงความจำได้ ระลึกได้ รู้ได้จากภาษาสัมผัส และการนึกคิดในใจ

คำว่า **สังขาร** ภาษาคนพูดกันหมายถึง รูปร่างกายของตนหรือสิ่งของ แต่ภาษาธรรมหมายถึงความนึกคิดปรุงแต่งประกอบกับอารมณ์ เป็นเรื่องราวฟุ้งซ่านไปต่างๆ นา ๆ เป็น **ปุญญาภิสังขาร** ปรุงแต่งเป็นเรื่องทางบุญกุศล **อปุญญาภิสังขาร** ปรุงแต่งเป็นเรื่องไม่เป็นกุศลก็คือเรื่องบาปลามก **อเนญชาภิสังขาร** ปรุงแต่งความไม่หวั่นไหว จิตแน่วแน่นึกมั่นในอารมย์เดียวไม่ฟุ้งซ่าน

คำว่า **วิญญาณ** ภาษาธรรมมี ๖ อย่าง คือ ความรู้สึกทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจที่เป็นวิญญาณทางกายหรือขันธ์ และมีวิญญาณทางจิตอีก ๒ อย่าง คือ **จุติวิญญาณ**

และ **ปฏิสนธิวิญญาณ** ได้แก่จิตที่เคลื่อนจากภพหนึ่งไปและถือเอาปฏิสนธิในภพใหม่

คำว่า **ปีติ** แปลตามศัพท์ว่าความเอิบอิ่มใจ เป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุ ในทางธรรมะท่านถือเป็นองค์หนึ่งในฌาณ ๕ คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา ท่านแสดงอาการของปีติไว้ ๕ อย่าง คือ

๑. **ขุททกาปีติ** ความเอิบอิ่มใจเล็กน้อยเมื่อได้ประสบอารมณ์ที่ชอบใจในการปฏิบัติธรรม ทำสมาธิจนจิตรวมกันถึงความสงบ แล้วเกิดความเอิบอิ่มใจ ขนพอง น้ำตาไหล

๒. **ขณิกาปีติ** ความเอิบอิ่มใจชั่วขณะ มีญาณให้เสียวแปลบปลาบไปในกาย เป็นไปในทางยินดี ชอบใจ ชั่วครู่ชั่วขณะหนึ่งแล้วดับไป

๓. **โอกกันติกาปีติ** ความเอิบอิ่มใจที่ก้าวหรือหยั่งลงเกิดขึ้นเป็นพักๆ อยู่ได้นานๆ เหมือนคลื่นที่ซัดมากระทบฝั่ง คือ กระทบกายซ้ำๆ นาน ๆ

๔. **อุพเพงคาปีติ** เป็นความเอิบอิ่มใจที่โลดโผนขึ้นทำให้ เหมือนกายเบาจะลอยขึ้นไปจนอาจแสดงออกทางวาจาก็ได้

๕. **ผรณาปีติ** ความปลาบปลื้มหรือเอิบอิ่มใจที่ซาบซ่านไปทั่วตัว

อาจารย์สอนกัมมัฏฐานท่านสอนให้อาราธนาพระปีติทั้ง ๕ ให้มาเกิดขึ้นในตัว แต่อย่าไปติดปีติ เลยทำให้การเจริญสมถะวิปัสสนากัมมัฏฐานไม่เจริญก้าวหน้า

คำว่า **มนุษย์** (มนุสส) ตามภาษาคนหมายถึงคนเรานี่เอง แต่ทางภาษาธรรมคำว่ามนุษย์มาจากคำว่า มนะ + อุษย์ หมายถึง ผู้มีใจสูง ท่านแบ่งไว้เป็น ๕ ประเภท คือ

๑. **มนุสสเนรยิโก** คือมนุษย์ที่มีใจทุกข์ร้อน กระวนกระวายดั่งตกอยู่ในนรกอันร้อนแรง

๒. **มนุสสติรัจฉาโน** คือมนุษย์มีความประพฤติเหมือนสัตว์เดรัจฉาน ไม่กลัวบาป ไม่มียางอาย

๓. **มนุสสเปโต** มนุษย์ที่มีความอยาก ไม่รู้จักอิ่ม ไม่รู้จักพอ เปรียบเหมือนเปรตที่กระหายเที่ยวขอส่วนบุญ

๔. **มนุสสมนุสโส** คือมนุษย์ที่กระทำตัวสมเป็นมนุษย์ไม่เบียดเบียนใครให้เดือดร้อนตั้งหน้าทำมาหากินปกติ

๕. **มนุสสเทโว** คือมนุษย์ที่ประพฤติตนดีมีคุณธรรม ชอบสร้างสมบุญกุศล

คำว่า **โลก** ภาษาคนหมายถึงลูกกลม ๆ ที่ลอยอยู่ในอากาศ เป็นที่อาศัยของมนุษย์ แต่ภาษาธรรมหมายถึงความแปรปรวนเปลี่ยนไป คือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับสลายไปตามธรรมดาโลกในทางธรรมยังแบ่งออกเป็น ๓ อย่าง คือ โอกาสโลก สังขารโลก สัตตโลกหรือสัตว์โลก

๑. **โอกาสโลก** ก็คือพิภพที่เราอาศัยอยู่ ซึ่งประกอบด้วยธาตุ ๔ คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม ตามธรรมชาติ

๒. **สังขารโลก** คือส่วนปรุงแต่งของโลกโดยธรรมชาติบ้าง โดยน้ำมือของมนุษย์บ้าง เช่นตึกรามบ้านช่อง เรือกสวนไร่นา แม่น้ำลำคลอง เป็นต้น และยังแบ่งออกได้เป็น ๒ อย่าง คือ

ก. อพุปาทินกสังขาร ส่วนที่ไม่มีผู้ครอง คือ ไม่มีชีวิตจิตใจ

ข. อุปาทินกสังขาร ส่วนที่มีผู้ครอง มีผู้เข้าแทรกสิงอาศัยอยู่ในตัว

๓. **สัตตโลกหรือสัตวโลก** ผู้ครองสังขารคือมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย

โลกคือความไม่เที่ยงแท้ย่อมแปรปรวนไปได้ทุกขณะจิต โลกคือตัวทุกข์ถ้าเราไปยึดติดหลงไหลกับมัน เพราะ

โลกเป็นอนิจจังไม่เที่ยงแท้ และเป็นอนัตตา มิใช่ตัวตนของเราของเขา ยึดถือไม่ได้ ดังที่เรียกกันว่า **โลกธรรม** คือได้จากเสื่อมลาภ ได้ยศ เสื่อมยศ ได้รับคำสรรเสริญ ได้รับคำตำหนิติเตียน ได้มีความสุข และได้มีความทุกข์ รวม ๘ อย่าง พระพุทธเจ้าท่านทรงไม่ให้ยึดถือยินดียินร้าย ท่านได้ค้นหาทางเพื่อพ้นจากโลก ท่านได้พบและกระทำได้ จึงตรัสสั่งสอนมนุษย์ทั้งหลายจงปฏิบัตตนเพื่อพ้นจากโลก นั่นก็คือโลกุตตระธรรม

คำว่า **วิชา วิชชา** ภาษาทางโลกภาษาคนหมายถึงประเภทความรู้ต่างๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาโหราศาสตร์ วิชาวิทยุหรือไฟฟ้า ฯลฯ แต่ภาษาธรรมะหมายถึงความรู้แจ้งแทงตลอดในธรรมะทั้งหลาย รู้แจ้งทางโลก คือ วิชชา จรณะสัมปันโน โลกะวิทู รู้วิชชา ๓ หรือ วิชชา ๘

วิชชา ๓ ได้แก่ **ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ** ความรู้ที่ระลึกชาติปางก่อน **จุตูปปาตญาณ** รู้จุติและอุปบัติ คือเข้าใจถึง ได้แก่ความเคลื่อนจากภพหนึ่งเข้าถึงภพหนึ่ง **อาสวักขยญาณ** ความรู้สิ้นอาสวะ คือกิเลสที่นอนจมอยู่ในสันดาน

วิชชา ๘ คือ รู้จักอริยสัจจ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค (๘) รู้ปุพพันตะ (ปุพเพนิวาสญาณ)รู้อปรันตะ (จุตูปปาตญาณ) และรู้ปุพพันตาปวัน คือรู้ทั้งอดีตและอนาคต สุดท้ายรู้ปฏิจจสมุปบาทธรรมอันอาศัยกันและกันเป็นเหตุและปัจจัยให้เกิดขึ้น

คำว่า **ทิฏฐิ** (ทิฐิ) ภาษาคนว่า คนมีทิฐิว่ามีความถือตัวมีมานะเป็นของดี แต่ภาษาธรรมคำว่า ทิฏฐิหรือทิฐิ คือความเห็นอาจจะถูกต้องเป็นสัมมาทิฐิ หรืออาจจะผิดเป็นมิจฉาทิฏฐิ

คำว่า **มานะ** ภาษาคนว่ามีความอดทนพยายามนั้น ทางภาษาธรรมแปลว่าถือตัวถือตน ยังแยกไปเป็น **โอมานะ** หรือ **อวมานะ** เป็นมานะต่ำดูถูกตนเองถือตัวว่าต่ำกว่าเขา **อติมานะ** ถือตัวว่าดีกว่าเขาดูหมิ่นดูถูกผู้อื่น **อธิมานะ** ถือตัวอย่างยิ่ง เข้าใจว่าตนบรรลุอริยมรรค ซึ่งอาจจะผิดอย่างยิ่งก็ได้

ที่นำมาเล่าสู่นี้ก็ประสงค์ให้ชาวพุทธทั้งหลายเข้าใจภาษาธรรมและพยายามศึกษาภาษาธรรมให้ลึกซึ้ง ไม่เข้าใจคลาดเคลื่อนไปเป็นภาษาพูดคุยกันผิดๆ ถูก ๆ.

การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา

โดย สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่ที่สถาบันทั้ง ๓ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เปรียบเหมือนเสา ๓ ต้น ที่ค้ำจุนชาติให้มั่นคงปลอดภัย ชาติเปรียบเหมือนร่างกาย ศาสนาคือจิตใจ พระมหากษัตริย์คือศูนย์รวมประสาท

ศาสนาเป็นหลักสำหรับชี้ทางให้คนดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง ขาดเสียมิได้ คนไทยร้อยละ ๙๕ นับถือศาสนาพุทธ และพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาเป็นเวลากว่าหนึ่งพันปี กษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธ-มามกะ ทรงมีพระราชปณิธานว่า "ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา ปกป้องขอบขันธ์เสมา รักษาประชาชนและมนตรี"

พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีเลิศของชาติ และยังช่วยสร้างเอกลักษณ์คุณธรรมอันดีงามให้แก่คนไทย หลักธรรมของพระพุทธ

ศาสนาเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการช่วย การบริหารและพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศไทยดำรงความเป็นเอกราชมีความสงบสุข มีความมั่นคงทางการเมืองและสังคม

ประเทศไทยมีวัดอยู่ทั่วประเทศ ๓ หมื่นกว่าวัด มีพระภิกษุสามเณรมากกว่า ๓ แสนรูป วัดเป็นศูนย์กลางของประชาชน เป็นสถานศึกษาให้ความรู้ พระสงฆ์เป็นผู้นำทางวิญญาณอันบริสุทธิ์เพื่อสังคม นำประชาชนที่เลื่อมใสศรัทธาให้อยู่ในศีลธรรม ซึ่งช่วยให้สังคมมีความสงบสุข

ศาสนาพุทธได้ประสบกับภัยที่คอยจะทำลายพระพุทธศาสนาอยู่ตลอดเวลา ในประเทศอินเดียอันเป็นต้นกำเนิดของพระพุทธศาสนาก็ได้ถูกทำลายลงเกือบหมดสิ้น ภัยที่จะทำลายพระพุทธศาสนานั้นมีมาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย พอจะสรุปย่อ ๆ ลงมาเพียง ๒ อย่าง คือ

๑. **ภัยภายนอก** ได้แก่ ภัยจากศาสนาอื่น ๆ ภัยจากลัทธิไม่มีศาสนาซึ่งเกิดจากบุคคลภายนอกพระพุทธศาสนา

๒. **ภัยภายใน** ได้แก่ ภัยที่เกิดจากพุทธบริษัท คือ พระภิกษุ ภิกษุณี (สามเณร) อุบาสก อุบาสิกา ที่ไม่ศึกษาธรรม ไม่ปฏิบัติธรรม และไม่สั่งสอนธรรม เหินห่าง

จากพระสูตรพระวินัย ประพฤติตนผิดหลักพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แล้วชักนำประชาชนให้ประพฤติผิดทำนองครองธรรมไปด้วย

ด้วยเหตุนี้สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้พิจารณาเสนอหลักการบำรุงรักษาและส่งเสริมพระพุทธศาสนา ต่อคณะสงฆ์ – อันมีคณะมหาเถรสมาคม ต่อรัฐบาลอันมีกระทรวงศึกษาธิการและกรมศาสนาและต่อประชาชนอันมีสมาคม องค์การ และมูลนิติต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับการส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนาไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงๆจังๆ ดังต่อไปนี้.–

การทำนุบำรุงรักษาและส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์

๑. ปรับปรุงการศึกษาของพระสงฆ์ให้ทันสมัย ให้มีวิชาทั้งทางโลกและทางธรรมเพื่อให้พระสงฆ์สามารถสั่งสอนอบรมและแนะนำชาวบ้านได้ ควรมีหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา ปรับปรุงการศึกษาปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลีให้

ได้ผลในการที่จะสืบต่อและจรรโลงพระพุทธศาสนาในสถานการณ์ปัจจุบัน

๒. ควรมีโครงการสร้างศาสนทายาท หาเด็กที่ยากจนแต่เรียนเก่งมาบวชแล้วให้ศึกษาให้ความอุปถัมภ์ ให้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ มีความสามารถในการเผยแพร่ธรรมะเพื่อจะได้เป็นศาสนทายาทที่ดี

๓. ควรมีโครงการส่งพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถไปอยู่ต่างจังหวัด โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่ผู้เผยแพร่ศาสนาอื่นพยายามที่จะช่วงชิงชาวพุทธไปนับถือศาสนาของตน เพื่อจะได้สั่งสอนอบรมประชาชนให้ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา รวมทั้งเป็นผู้นำชาวบ้านในการพัฒนาชนบท

๔. ควรมีระเบียบปฏิบัติสอบสวนก่อนบวช ให้ได้ผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และควรจะให้มาอยู่วัดอบรมสั่งสอนก่อนบวชสักระยะเวลาหนึ่ง

๕. ควรมีระเบียบปฏิบัติให้ผู้ที่บวชต้องศึกษาและปฏิบัติตามธรรมวินัยให้ได้ผลจริงจังตามหลักสูตรหรือระเบียบที่วางไว้

๖. พระสงฆ์ควรปรับปรุงวิธีการเผยแพร่ธรรมะให้มีประสิทธิภาพ ให้เป็นที่สนใจแก่เยาวชนและประชาชน ควรจัดให้มีการอบรมพระสงฆ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเผยแพร่ธรรมะที่ได้ผล

๗. เจ้าอาวาสควรควบคุมดูแลสั่งสอนอบรมภิกษุสามเณรในวัด ไม่ปล่อยให้ประพฤตินอกธรรมวินัย ไม่มีสังวรตามวิสัยของสมณะ ควรช่วยกันกำจัดพระที่เป็นอลัชชีไม่ให้ทำความเสื่อมเสียแก่พระพุทธศาสนา

๘. ควรปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. คณะสงฆ์ เพื่อให้การบริหารและการปกครองของคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรให้พระสังฆาธิการ (เจ้าอาวาสหรือสมภาร) มีวาระอยู่ในตำแหน่ง เช่น ๕–๖ ปี ไม่ใช่อยู่ในตำแหน่งจนตลอดชีวิต

๙. คณะสงฆ์ควรจะปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบของพระสงฆ์จากการสร้างศาสนวัตถุ เป็นการเผยแผ่ศาสนธรรม

๑๐. ขอให้วัดต่าง ๆ ปรับปรุงวัดให้สะอาดเป็นรมณียสถาน ให้เหมาะสมกับเป็นสถานที่ศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม และเผยแผ่ธรรม

๑๑. ขออย่าให้วัดและพระสงฆ์ส่งเสริมแต่ศาสนวัตถุ ขอให้ถือการส่งเสริมศาสนธรรมเป็นเรื่องสำคัญ ขออย่าให้แจกแต่วัตถุมงคลแก่ชาวบ้านแต่เพียงอย่างเดียว ขอให้ถือการแจกธรรมมงคลเป็นสำคัญ

๑๒. สังฆาธิการ (เจ้าอาวาสหรือสมภาร) ควรดูแลกวดขัน อย่าให้มีการดื่มสุราและเล่นการพนันในวัด ไม่ควรตามใจหรือเกรงใจชาวบ้านที่ทำความชั่วในวัด เป็นการส่งเสริมการทำความชั่วและเป็นการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนา

๑๓. ขอให้พระสงฆ์ได้ช่วยปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม ๔ ประการ ตามพระบรมราโชวาท และแนะนำส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ

๑๔. ขอให้วัดต่าง ๆ ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และโรงเรียนราษฎร์ในวัด เพื่อให้การสั่งสอนอบรมแก่เยาวชนในด้านศาสนาและศีลธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น คณะสงฆ์และรัฐบาลควรจะให้ความสนับสนุนและความช่วยเหลือการจัดตั้ง และการดำเนินงานโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และโรงเรียนราษฎร์ในวัดอย่างจริงจัง

๑๕. พระสงฆ์โดยเฉพาะพระสังฆาธิการ (สมภารหรือเจ้าอาวาส) ควรทำตนเป็นผู้นำชุมชน โดยแนะนำช่วยเหลือชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนหรือพัฒนาชนบท เพื่อให้ชุมชนหรือชนบทมีความเจริญด้านวัตถุและจิตใจให้ควบคู่กันไป และควรให้ความสงเคราะห์แก่ชาวบ้านผู้ที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน โดยให้การสงเคราะห์ทั้งทางวัตถุและทางจิตใจ

การทำนุบำรุงรักษาและส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยทางราชการ

๑. ควรมีกฎหมายรับรองและคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยระบุว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เพราะปรากฏว่าได้มีผู้กล่าวว่าพระพุทธศาสนาไม่ใช่ศาสนาประจำชาติเป็นเพียงศาสนาหลักของคนไทย ควรกำหนดโทษผู้ที่ลบหลู่ดูหมิ่นและบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาเช่น การลบหลู่ดูหมิ่นพระพุทธเจ้าว่าเป็นผู้ปูหนทางให้พระเยซู และควรห้ามการนำศัพท์ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ศาสนาอื่น เช่น คำสังฆราช

๒. โดยที่ศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญคู่กับสถาบันชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ และพลังทางศาสนาเป็นพลัง

ที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งอาจจะนำมาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ และในการแก้ไขปัญหาสังคม รัฐบาลควรจะให้ความสำคัญแก่ศาสนาให้มากยิ่งขึ้น โดยจัดตั้งองค์กรที่จะเป็นศูนย์ประสานงานและรวมพลังของภาครัฐบาลและเอกชนในด้านศาสนา ศีลธรรม และจิตใจ เช่น แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาศีลธรรมและจิตใจแห่งชาติ หรือคณะกรรมการประสานงานระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนในด้านศีลธรรมและจิตใจ และให้มีแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาหรือแผนพัฒนาศีลธรรมและจิตใจแห่งชาติ

๓. โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของศิลปวัฒนธรรมของชาติ ได้ช่วยสร้างเอกลักษณ์และคุณธรรมอันดีงามให้แก่คนไทย หลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้ช่วยในการบริหารและพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศไทยดำรงความเป็นเอกราชและอยู่ด้วยความสงบสุขตลอดมา จึงควรมีกระทรวงที่รับผิดชอบในเรื่องศาสนาโดยเฉพาะ โดยอาจจะรวมกับเรื่องวัฒนธรรม จึงเห็นสมควรจัดตั้งกระทรวงศาสนาและวัฒนธรรมขึ้น โดยให้มีศูนย์หรือสถาบันเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิจัยและ

ดำเนินการเกี่ยวกับความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาธรรม การปฏิบัติธรรม และการเผยแพร่ธรรม

๔. ขอให้รัฐบาลปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมเพื่อให้การสอน และการเรียนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล และให้หลักสูตรพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับในสถาบันการศึกษาทุกระดับและทุกชั้น เพื่อให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่เป็นชาวพุทธมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ประพฤติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ช่วยกันทนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ

๕. ขอให้รัฐบาลดำเนินการให้มีกฎหมายรับรองปริญญาและวุฒิบัตรการศึกษาธรรมทุกระดับของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง คือ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

๖. ขอให้รัฐบาลให้ความสนับสนุนและความช่วยเหลืออย่างจริงจังแก่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด เช่น โรงเรียน

สอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนราษฎร์ของวัด โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนวันเกณฑ์ โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ

๗. ขอให้รัฐบาลให้ความสนับสนุนและความช่วยเหลือแก่วัดและพระสงฆ์ เพื่อให้วัดและพระสงฆ์ได้มีบทบาทในการช่วยพัฒนาสังคมและพัฒนาชนบทให้มากยิ่งขึ้น ให้วัดได้เป็นศูนย์กลางของชุมชน และศูนย์กลางของวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น ช่วยให้มีศูนย์เยาวชน ศาลาประชาคม ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในวัด

๘. รัฐบาลโดยกรมการศาสนาควรให้สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ โดยร่วมมือกับคณะสงฆ์และสมาคมพุทธศาสนา เพื่อจัดรายการที่ดีมีประโยชน์และน่าสนใจ ให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ร่วมกันประพฤติปฏิบัติธรรม และร่วมกันทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาเป็นการต่อต้านอิทธิพลของสื่อมวลชนและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ซึ่งชักจูงเยาวชนและประชาชนไปสู่ทางแห่งความเสื่อม และก่อให้เกิดความวุ่นวายเดือดร้อนแก่สังคม

๙. ขอให้รัฐบาลจัดให้มีการอบรมศีลธรรมและจิตใจและให้ความรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาแก่ข้าราชการและพนักงานเป็นประจำ เพื่อให้ข้าราชการได้เป็นตัวอย่างที่ดีของเยาวชนและประชาชน ในวันพระควรจะให้ข้าราชการและพนักงานไปฟังธรรมและปฏิบัติธรรมที่วัดใกล้เคียง หรือนิมนต์พระมาแสดงธรรม ณ สถานที่ทำงาน

๑๐. ขอให้รัฐบาลดำเนินการปราบปรามหรือต่อต้านอบายมุข อย่างเข้มแข็งจริงจัง ควรควบคุมสถานอบายมุข สถานบริการ และสถานยั่วยุกามารมณ์อย่างเข้มงวด ในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชาควรให้ปิดสถานอบายมุข สถานบริการ และสถานยั่วยุกามารมณ์ และไม่ควรอนุญาตให้มีการจำหน่ายสุราและเล่นการพนัน เพื่อทำให้วันวิสาขบูชาเป็นวันบริสุทธิ์สมกับเป็นวันของพระพุทธเจ้า

๑๑. ขอให้รัฐบาลจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับการส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนา รวมทั้งการพัฒนาธรรมและจิตใจให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการให้เงินอุดหนุนแก่สมาคมและองค์การที่ส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือองค์การเอกชนให้มีบทบาทในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็งจริงจัง

๑๒. ขอให้รัฐบาลโดยหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและความมั่นคงของชาติ จัดให้มีการประชุมสัมนาหรือการอบรมเพื่อให้พระสงฆ์ ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา และประชาชน มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติเพื่อจะได้ร่วมกันนำพลังทางศาสนามาช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และร่วมกันทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้าสถิตสถาพรเป็นศาสนาประจำชาติตลอดไป

๑๓. โดยที่การสอนศีลธรรมยังไม่ได้รับผลเท่าที่ควร จึงขอให้รัฐบาลเร่งรัดในการพัฒนาศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการผลิตครูศีลธรรมโดยเฉพาะให้เพียงพอ ให้มีครูศีลธรรมประจำสถานศึกษาต่าง ๆ ให้การอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนศีลธรรม และให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเพื่อจะได้นำไปใช้ในการสั่งสอนอบรมเยาวชนให้เป็นผู้มีศีล-

ธรรมและเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี โดยเฉพาะครูในสถานศึกษา ซึ่งเยาวชนมีปัญหาในด้านความประพฤติและศีลธรรม

๑๔. ขอให้รัฐบาลประกาศเกียรติคุณยกย่องและส่งเสริมข้าราชการ เยาวชน และประชาชนที่ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา เช่น อาจจะจัดให้มีการให้รางวัลประจำปีแก่ข้าราชการ เยาวชน และบุคคลที่ดีเด่นในการประพฤติปฏิบัติธรรม เช่นคุณธรรม ๔ ประการ ตามพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และขอให้ยกย่องสนับสนุนให้รางวัลแก่สมาคม และองค์การเอกชนที่มีผลงานดีเด่นในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา

๑๕. ให้รัฐบาลกำหนดคุณวุฒิข้าราชการทุกคนต้องมีคุณวุฒิทางพุทธศาสนาในกฎข้อบังคับข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ว่าต้องมีความรู้อย่างน้อยนักธรรมตรีขึ้นไป

การทำนุบำรุงรักษาและส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยประชาชน

๑. สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา เช่น พุทธสมาคม ยุวพุทธิกสมาคม สมาคมศาสนสัมพันธ์ เป็นต้น ควรจะปรับปรุงประสิทธิภาพ

การดำเนินงานให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยทำการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในบรรดาเยาวชนและประชาชนให้ได้ผล รวมทั้งดำเนินการในด้านสังคมสงเคราะห์ควบคู่ไปด้วย โดยประสานงานกับคณะสงฆ์ องค์การหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การสงเคราะห์แก่เยาวชนและประชาชนที่ยากไร้ เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนและประชาชนเหล่านี้ถูกศาสนาอื่นช่วงชิงเอาไป

๒. สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรจะจัดให้มีการบรรยาย การอภิปราย การประชุมสัมมนาหรือการเผยแพร่โดยเอกสาร เพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้ตระหนักถึงภัยที่มีต่อพระพุทธศาสนา และร่วมมือกันในการพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ

๓. สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนาควรจะจัดให้มีการศึกษาและปฏิบัติธรรมแก่เยาวชนและประชาชน เช่น เปิดโรงเรียนสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เปิดโรงเรียนชาวพุทธเบื้องต้น และเปิดหลักสูตรฝึกอบรมสมาธิเบื้องต้นแก่ครูอาจารย์และบุคคลทั่ว

ไป (เช่นที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยดำเนินการ) จัดตั้งค่ายพัฒนาจิตใจสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา (เช่นที่สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติดำเนินการ) และหาทางชักชวนปลูกฝังให้เยาวชนและประชาชนรักพระศาสนาและรู้จักสงวนรักษาวัด อนุรักษ์ธรรมชาติ ในหมู่บ้านของตน (ดังเช่นคนไทยบางหมู่บ้านในอิสานและชาวพุทธในประเทศศรีลังกาปฏิบัติ)

๔. สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรจะทำการรณรงค์ให้เยาวชนและประชาชนรักษาศีล ๕ และปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะคุณธรรม ๔ ประการตามพระบรมราโชวาทที่พระราชทานเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๕ ซึ่งได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ เพื่อให้คุณธรรม ๔ ประการนี้ เป็นคุณธรรมประจำชาติของคนไทย

๕. สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนาจะส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนยึดมั่นอยู่ในกิจกรรมของศาสนาให้แพร่หลายและเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะพิธีสำคัญทางศาสนา เช่น พิธีมาฆบูชา พิธี

วิสาขบูชา พิธีเข้าพรรษา ออกพรรษา พิธีบรรพชา (เช่นบวชสามเณรภาคฤดูร้อน) พิธีอุปสมบท พิธีทอดกฐิน พิธีทอดผ้าป่า ฯลฯ

๖. กรรมการของสมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรทำงานด้วยฉันทะ วิริยะ จิตติ และวิมังสา ด้วยความเสียสละ และด้วยจิตสำนึกที่จะรับใช้พระพุทธศาสนา เพื่อให้พระพุทธศาสนาสถิตสถาพรเป็นศาสนาประจำชาติตลอดไป และให้กิจการของสมาคมและองค์การเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า ทำประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา เยาวชน ประชาชน และสังคม ให้เป็นที่ศรัทธาของประชาชน

๗. ควรมีองค์การกลาง เพื่อเป็นการรวมพลังของสมาคมและองค์การที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนาเยาวชนและประชาชนทั่วประเทศ ในการที่จะดำเนินการอย่างเข้มแข็งและจริงจังเพื่อพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธ-ศาสนาจากภัยต่าง ๆ ทั้งภัยภายนอกและภัยจากภายใน (เพื่อการนี้ได้มีการดำเนินการเพื่อที่จะจัดตั้ง "สภาพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา")

๘. พุทธศาสนิกชนต้องถือเป็นหน้าที่ในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา ต้องช่วยกันสอดส่องป้องกันภัยและความเสียหายที่เกิดแก่พระพุทธศาสนา และต้องพร้อมที่จะเสียสละ เพื่อพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีแด่องค์พระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษของเราที่ได้ทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เป็นมรดกอันล้ำค่าตกทอดมาถึงเราจนทุกวันนี้ เพื่อการนี้ควรจัดตั้ง "กลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา" ให้แพร่หลายทั่วประเทศ

๙. พุทธศาสนิกชนจะต้องศึกษาพระพุทธศาสนาในด้านปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และช่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนา ทั้งด้วยคำสอนและการกระทำให้เป็นตัวอย่าง ไม่ส่งเสริมบำรุงพระสงฆ์ที่ไม่ศึกษาธรรม ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ช่วยกำจัดพระอลัชชี หรือผู้ที่ปลอมตนเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ทำให้พระพุทธศาสนาต้องมัวหมอง

๑๐. ขอให้พระพุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในเทศสาเสือป่าที่ว่า "เมืองเราเกือบจะเป็นเมืองเดียวแล้วในโลกที่ได้มีบุคคลนับถือพระพุทธศาสนามาก และเป็นเหล่าเดียวกัน เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ของเราทั้งหลายที่จะช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาอย่าให้เสื่อมสูญไป" และ "เราจะต้องรักษาความเป็นไทยของเราให้ยั่งยืน เราต้องรักษาพระพุทธศาสนาให้ถาวรวัฒนาการ อย่างที่เป็นมาแล้วหลายชั่วโคตรของเราทั้งหลาย"

๑๑. ขอให้พระพุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่ผู้เยาว์ร่วมการสัมมนาเรื่อง "การทะนุบำรุงรักษาพระพุทธ-ศาสนา" โดยเฉพาะข้อความที่ว่า "ทุกคนที่ถือตัวว่าเป็นพุทธศาสนิกชนจะต้องศึกษา พระพุทธศาสนาตาม ภูมิ ปัญญา ความสามารถและโอกาสของตนที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องกระจ่างชัดขึ้นในหลักธรรม เมื่อศึกษาเข้าใจแล้ว เห็นประโยชน์แล้ว ก็น้อมนำมาปฏิบัติทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการงานของตน เพื่อให้เกิดความ

สุข ความสงบร่มเย็น และความเจริญงอกงามในชีวิตเพิ่มพูนขึ้นเป็นลำดับ"

๑๒. ขอให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่ผู้เข้าร่วมประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๓๐ โดยเฉพาะข้อความที่ว่า "บุคคลจะต้องศึกษาทั้งด้านปริยัตและด้านปฏิบัติประกอบพร้อมกันไป โดยกระทำให้หนักแน่นได้สัดส่วนกันทั้งสองด้าน จึงจะเกิดปฏิเวธ คือได้รับและได้เห็นผลของธรรมะนั้น ๆ...นอกจากจะศึกษาธรรมะอย่างนักวิชาการหรือนักปริยัติแล้ว ท่านทั้งหลายควรจะได้ศึกษาอย่างนักปฏิบัติอีกสถานหนึ่งพร้อม ๆ กันไป จักได้เข้าถึงธรรมะจริง ๆ จักได้รู้ ได้เชื่อมั่นในธรรมะอย่างแน่วแน่"

๑๓. ในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาในด้านศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนพิธี ศาสนบุคคล ควรจะทำให้เหมาะสมพอดี และให้เกิดประโยชน์ในการเข้าถึงศาสนธรรม เช่น ไม่ควรสนับสนุนการสร้างศาสนสถานและศาสนวัตถุที่ใหญ่โตเกินความจำเป็น ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น หรือเกินฐานะในพิธีทางศาสนา เช่น งานศพ งาน

บวช เมื่อมีพิธีทางศาสนาควรมีการเผยแพร่ธรรมะด้วย เช่น ในการทำบุญบ้าน การทำบุญวัดเกิด งานศพ ควรจัดให้มีการแสดงธรรมด้วย เพื่อให้ผู้ที่มาร่วมในงานได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติจึงจะได้บุญและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

๑๔. พ่อแม่ซึ่งถือเป็นครูคนแรกของลูก จะต้องอบรมปลูกฝังให้ลูกมีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยให้ปฏิบัติศาสนกิจเป็นประจำ เช่น การสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย สั่งสอนอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ข้อที่สำคัญพ่อแม่จะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ให้เป็นตัวอย่างและแบบฉบับที่ดีแก่ลูก

๑๕. ครูอาจารย์ซึ่งถือเป็นพ่อแม่ที่สองของนักเรียนและได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล จะต้องเอาใจใส่สั่งสอนอบรมนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มีธรรมะที่เหมาะสมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ปรับปรุงการสอนจริยศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ควรสอดแทรกธรรมะในทุก

วิชาที่สอน ครูอาจารย์ที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการอย่างเดียว ถือว่าไม่ได้ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์ และขาดวิญญาณของความเป็นครู ข้อที่สำคัญครูอาจารย์จะต้องมีความประพฤติดี ให้สามารถเป็นตัวอย่างและแบบฉบับที่ดีแก่นักเรียนได้ เพราะตัวอย่างมีผลศักดิ์สิทธิ์กว่าคำพูด

๑๖. สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ต้องมีบทบาทให้มากยิ่งขึ้นในการช่วยส่งเสริมพระพุทธศาสนาและในการปลูกฝังและสร้างเสริมศีลธรรม วัฒนธรรม และค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชนและประชาชน เช่นช่วยเผยแพร่ธรรมะและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่ผิดและค่านิยมที่ไม่ดี เช่นทัศนคติที่ว่าศาสนาเป็นเรื่องคร่ำครึเหลวไหลไร้สาระไม่จำเป็น คนที่สนใจในศาสนาเป็นคนล้าสมัย เป็นไดโนเสาร์เต่าล้านปี การปฏิบัติธรรมะจะทำให้เป็นคนอ่อนแอ เป็นการทวนกระแสโลก และค่านิยมที่ว่า ลูกผู้ชายต้องดื่มเหล้าเก่ง ไม่โกงไม่รวย คนซื่อคือคนเซ่อ ช่วยส่งเสริมยกย่องผู้กระทำความดี ไม่ยกย่องคนที่ทำผิดกฎหมายหรือคนที่มีความประพฤติเสื่อมเสียไม่เหมาะสม สถานีโทรทัศน์ควรจัดให้มีรายการที่ส่งเสริมศาสนาและ

ศีลธรรมให้มากยิ่งขึ้น และต้องงดเว้นภาพยนตร์ รายการและการโฆษณาที่มีผลเสียหายต่อศีลธรรมความประพฤติและจิตใจของเยาวชนและประชาชน

๑๗. สมาคม องค์การเอกชนที่เผยแพร่พุทธศาสนาควรจัดวิทยากรผู้สามารถประจำองค์การของตน จัดมีการประชุมสัมมนา อบรม วิทยากร ของสมาคม–หน่วยงานเกี่ยวกับกลวิธีทางเผยแพร่ทางพุทธศาสนา ให้เป็นไปแนวเดียวกัน ทำพร้อมกัน รณรงค์พร้อมกันทั่วประเทศในเวลาเดียวกัน.

△ △ △

คติเตือนใจ

สมัยก่อนคนไทยเราส่วนมากเคารพคุณสมบัติของคน

ปัจจุบันนี้เรากลับเคารพทรัพย์สมบัติของคน

ทำอย่างไรจึงจะเอาธรรมะไปให้ผู้มีอำนาจ ผู้บริหาร .... ยากมาก

ทำอย่างไรจึงจะให้ผู้มีธรรมะเป็นผู้มีอำนาจ .... น่าจะทำได้

ธรรมะของศรีสัตยาไสบาบา ศาสดายุคใหม่

โดย เถร เก็บ

ศรีสัตยาไสบาบา เป็นนักบุญชาวฮินดู ในประเทศอินเดีย ที่เชื่อกันว่าเป็นนักบุญไสบาบาแห่งเชอร์ดิในอดีตกลับชาติมาเกิด หลังจากสิ้นชีวิตในวันที่ ๑๙ ต.ค. ค.ศ. ๑๙๑๘ เวลาบ่าย ๒ โมงครึ่ง ก่อนตายได้บอกกับสาวกสนิทว่าเมื่อท่านสิ้นชีวิตไปแล้วอีก ๘ ปี จะกลับมาเกิดใหม่ในโลกอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาอีก ๘ ปี ถึงปี ค.ศ. ๑๙๒๖ เมื่อวันอังคารที่ ๒๓ พ.ย. ที่หมู่บ้านปุตตปารตีตอนเช้าช่วงตะวันโผล่พ้นขอบฟ้าอันเป็นวันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งชาวบ้านกำลังทำพิธีสวดมนต์บูชาพระศิวะ ด.ช. สัตยา นารายณ์ ก็ถือกำเนิดขึ้นมา มีเหตุการณ์ซึ่งมหัศจรรย์เกิดขึ้นหลายอย่าง เด็กน้อยสัตยาเจริญเติบโตขึ้นมาโดยมีพฤติกรรมแปลกประหลาดมากมาย เป็นเด็กที่มีจิตใจเมตตากรุณาต่อคนและสัตว์ทั่วไป ชอบกินอาหารมังสวิรัติ มีกิริยาสุภาพเรียบร้อย พูดจา

ไพเราะ พูดแต่ความจริง มีความเฉลียวฉลาดในการศึกษาเล่าเรียน ว่านอนสอนง่าย และน่าประหลาดคือ มักจะแสดงพฤติกรรมอันมหัศจรรย์ อันแสดงถึงอำนาจศักดิ์สิทธิ์ในตัวออกมาให้เห็นประจักษ์อยู่เสมอ โดยกล่าวว่าพระเจ้าองค์หนึ่งบันดาลให้ทำได้ทุกอย่าง

เหตุการณ์อันทำให้ชีวิตของสัตยานารายณ์ต้องผันแปร เกิดขึ้นเมื่ออายุได้ ๑๔ ปี คือวันที่ ๘ มี.ค. ค.ศ. ๑๙๔๐ สัตยาถูกแมลงป่องยักษ์สีดำมีพิษร้ายแรงต่อยเอา ซึ่งใครถูกมันต่อยแล้วไม่เคยรอดชีวิต แต่สัตยาเพียงสลบไปในวันที่ ๒ เมื่อฟื้นขึ้นก็มีอาการพฤติกรรมผิดแปลกประหลาดไปจากเดิม คล้ายคนถูกผีสิง จนกระทั่งในตอนเช้าวันที่ ๒๙ พ.ค.๒๙๔๐ สัตยาได้ลุกขึ้นจากเตียง แล้วแสดงอภินิหารโบกมือเนรมิตรขนมหวาน ดอกไม้ และอื่น ๆ แจกผู้คนที่มาชมดู แล้วประกาศตัวว่า ตนคือไสบาบากลับชาติมาเกิด ทั้งแสดงสัญลักษณ์ และอภินิหารทำนองเดียวกับอดีตนักบุญไสบาบาแห่งเชอร์ดิได้กระทำ คือสามารถเนรมิตรสิ่งของต่าง ๆ ในอากาศได้ สามารถคว้าวิภูติ (ขี้เถ้าอันศักดิ์สิทธิ์) จากอากาศให้บุคคลต่าง ๆ เอาไปใช้รักษาโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ได้

บุคคลที่เคยสนิทสนมเคารพนับถือนักบุญไสบาบาแห่งเชอร์ดิ หลายคนได้ไปทดสอบการระลึกชาติของศรีสัตยาไสบาบาคนปัจจุบัน ก็ปรากฏว่าสามารถบอกเรื่องราวเหตุการณ์ในอดีตได้ถูกต้อง

ปัจจุบันมีผู้คนทั่วโลกไปหาท่าน ไปพึ่งธรรม ไปสัมผัส ไปขอพร ไปขอรักษาโรคจากท่านมีจำนวนนับร้อย ๆ ล้าน แม้แต่คนไทยเราที่เคยไปพบกับท่านได้สัมผัสกับท่านก็มีหลายคน เช่น พลเรือโท ประสาทและคุณหญิงปาริชาต พรหมประวัติ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ อาจารย์มุกดา ฐิตะสุต และ ดร. อาจอง ชุมสาย ล้วนยอมรับว่าท่านศรีสัตยาไสบาบา เป็นนักบุญที่มีอำนาจบารมียิ่งใหญ่ราวกับศาสดาองค์ใหม่ของโลก และยอมรับว่าพลังจิตของท่านสูงมากและแผ่ยิ่งใหญ่มหาศาลมากมาย มีนักวิทยาศาสตร์ นักศาสนาเป็นจำนวนมากได้ไปพิสูจน์ความสามารถปาฏิหาริย์ในการเนรมิต เห็นว่ามิใช่การเล่นกล และเชื่อว่าท่านมีพลังจิตหรือพลังลึกลับที่แผ่รัศมี ทั้งในระยะใกล้และระยะไกล เพียงได้พบได้เห็นท่าน ทุกคนจะเกิดปีติอิ่มเอิบเป็นสุขอย่างประหลาด ซึ่งในชีวิตยังไม่เคยได้สัมผัสมาก่อนเลย

คำสอนบทแรกที่ท่านศรีสัตยาไสบาบาได้ให้แก่สาวกที่ไปเฝ้าในวันนั้นก็คือ "การทำจิตใจให้สงบมีสมาธิ ตามความเชื่อของครูบาอาจารย์นั้น ผลที่สุดก็จะสามารถข้ามทะเลแห่งกองทุกข์ ตลอดจนอุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ ได้" ธรรมะของท่าน การปฏิบัติธรรมของท่านเน้นหนักไปในการเมตตา รักใคร่ในมวลมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ต่อไปนี้คือธรรมภาษิตและหลักธรรมของท่าน

"อาหาร คือ (เป็นของ) พระเจ้า จงอย่าทิ้งอาหาร"

"เงียบไว้ อย่าพูดมาก" "การทำงาน (สุจริต) ก็คือ การปฏิบัติธรรม"

"ธรรมชาติเป็นครูที่ดีที่สุด" "ผู้ทำหน้าที่คือพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นจงทำหน้าที่ให้ดีที่สุด"

"สุขภาพมีค่ายิ่ง ควรดูแลให้ดี" "ริบนักมักสูญเสีย การสูญเสียก่อให้เกิดปัญหา"

"สัจจะย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรม ไม่มีพระเจ้าองค์ใดยิ่งใหญ่กว่าความเป็นจริง (สัจจธรรม)"

"วิทยาศาสตร์สอนให้รู้เรื่องชีวิต แต่ธรรมะทำให้ชีวิตเต็มเปี่ยม"

"มีวรรณะเดียวกันเท่านั้น คือ วรรณะมนุษย์ มีศาสนาเดียวกันเท่านั้น คือ ศาสนาแห่งความรัก เมตตา มีภาษาเดียวเท่านั้น คือ ภาษาแห่งหัวใจ มีพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง"

คำสอนของท่านศรีสัตยาไสบาบา เน้นหนักในเรื่อง "ภักติมรรค" คือความเมตตาอันสูงส่ง การมอบกายถวายตนให้แก่พระผู้เป็นเจ้าด้วยความเลื่อมใสและจงรักภักดีหมดชีวิต ท่านขอให้ทุกคนเริ่มต้นวันใหม่ ดำเนินชีวิตและจบแต่ละวันด้วยความรักความเมตตา นี่คือวิถีทางของพระเจ้า ท่านศรีสัตยาไสบาบาไม่ได้อวดอ้างตัวท่านเป็นนักบุญ เป็นผู้วิเศษหรือเป็นตัวแทนของพระเจ้า ท่านว่าท่านเป็นนักศึกษาธรรมดาๆ ท่านไม่แนะนำให้ใครบวชหรือเปลี่ยนศาสนา ท่านกลับบอกให้ทุกคนนับถือเคร่งครัดในศาสนาของตนให้ดีที่สุด เพื่อบรรลุจุดหมายปลายทางของศาสนาของตน ท่านต้องการให้ทุกคนมีธรรมะ และนำธรรมะนั้นไปใช้ในความเป็นอยู่ชีวิตประจำวัน ท่านจะสอนธรรมภาคปฏิบัติและวิธีแก้ปัญหาส่วนตัวให้แก่ศิษย์เป็นรายบุคคล โดยพิจารณาดูพื้นอัธยาศัยและวิบากของกรรมเก่า หรือบารมีเดิมด้วย

ปัจจุบันท่านยังมีชีวิตอยู่ในวัย ๕๗ พำนักที่อาศรมประศันตินิลยัม หมู่บ้านปุตตปารตี อำเภออนันตปุระ ของรัฐอันตระประเทศ หรือที่อาศรมบรินดาวัน ใกล้ไวท์ฟิลด์ บังกาลอร์ กานัตตะกะ เสตท ชีวิตของท่านน่าสนใจมากจึงได้เก็บมาเล่าสู่กันฟัง เป็นการเปรียบเทียบธรรมะของท่านกับของพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าของเราว่า เป็นแนวทางเดียวกัน แต่ความลึกซึ้งยังห่างกันมากนัก.

△ △ △

"คนมีกิเลสอยากเป็นใหญ่ ชอบใช้อำนาจ แต่ไม่ชอบทำงาน"

"สัมมาสัมโพธิญาณ"

โดย ประจวบ

พระมหาบุรุษรัตน์ผู้สมบูรณ์พระบารมีแห่งวาสนา เป็นอัจฉริยะบุคคลได้ทรงอุบัติขึ้นมาในโลก ในตระกูลศากยะวงศ์แห่งองค์พระมหากษัตริย์สมพระราชเกียรติ ได้รับขนานนามว่า "เจ้าชายสิทธัตถะ" ทรงศึกษาเจริญศิลปวิทยาต่าง ๆ จนสำเร็จ ตอนพระชนม์มายุได้ ๑๖ พระชันษา ได้ทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงพิมพาหรือยโสธรา พระธิดาของพระเจ้าสุปปพุทธะ ณ เมืองเทวทหนคร มีพระโอรสพระนามว่า "พระราหุลกุมาร" ทรงอยู่ในพระราชสมบัติเป็นเวลานานพอสมควร ขณะหนึ่ง ทรงพระรำพึงพิจารณาว่า สังขารทั้งหลายเป็นไปตามกฎธรรมดา คือต้องแก่ ต้องเจ็บ และต้องตายในที่สุด มนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย หลีกเลี่ยงไม่ได้ทุกรูปนาม เกิดแล้วต้องพบเห็น จึงเป็นเรื่องของอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คือไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นของไม่

ใช่ตัวตนเราเขา ทรงพระราชดำริเห็นว่า สิ่งเหล่านี้ต้องมีเครื่องแก้ไขได้ ด้วยสัจธรรม ต้องพยายามค้นคว้าให้พบได้ด้วยพระองค์เองต่อไป

๑. เมื่อมีร้อน ก็ต้องมีเย็น

๒. เมื่อมีมืด ก็ต้องมีสว่างแจ้ง

๓. เมื่อมีความโง่เขลา ก็ต้องมีปัญญา, ญาณ, ความฉลาดมากำจัดความโง่ คืออวิชชา กำจัดได้โดยวิชชา

๔. เมื่อมีทุกข์ ก็ต้องมีนิรามิสสุข เพื่อมีทางดับทุกข์ได้อย่างสมบูรณ์ คือโมกธรรม เป็นญาณดับร้อน ดับมืด, ดับทุกข์ ดับความโง่เขลาเบาปัญญา ด้วยวิชชา ปัญญาญาณ ทรงดำริพระราชหฤทัยเช่นนั้น

ตอนนั้นพระองค์มีพระชนม์ได้ ๒๙ พรรษา ได้พิจารณาแล้วทรงสละราชสมบัติ เสด็จออก บรรพชาอุปสมบท อธิษฐานเพศเป็นบรรพชิต คือนักบวชแสวงหาธรรมะอันเป็นเครื่องพ้นทุกข์ ได้แก่โมกธรรม ทรงเจริญค้นคว้าอยู่นาน ๖ ปี จึงค้นพบสัจธรรม พระธรรมที่พระองค์ทรงค้นพบนั้นเรียกว่า อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ "ณ วันเพ็ญเดือน ๖ แห่งวิสาขมาส ภายใต้ต้น "อัสสัตถพฤกษ์โพธิไม้" (ต้น

โพธิ) เป็นต้นโพธิบัลลัง ก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปี (พระชนม์มายุได้ ๓๕ ปี ก่อนประกาศพระพุทธศาสนา) พระศาสนาแห่งองค์พระศาสดาเกิดขึ้นในวันนั้น

อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ พระสัจธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้นั้น คือ

๑. ปุพเพนิวาสานุสติญาณ คือ การตรัสรู้ เป็นเครื่องระลึกได้ถึงขันธ์ที่พระองค์อยู่ในกาลก่อน ชาติก่อน ๆ ถอยหลังได้หมดทุกพระชาติ

๒. จุตูปปาตญาณ คือการตรัสรู้ในการจุติและกำเนิดของสัตว์โลกทั้งหลาย รวมทั้งมนุษย์ เทวดา มาร พรหม ผู้ท่องเที่ยวในสังสารวัฏฏะ ทั้งภพ ๓ ภูมิ ๔

๓. อาสวะขยาญาณ การตรัสรู้เป็นเหตุสิ้นอาสวะทั้ง ๓ ได้แก่

๓.๑ กามสวะ อาสวะเป็นเหตุให้อยากได้ในปัจจกามคุณ ๕ เพลิดเพลินยินดีใน กามราคะ

๓.๒ ภวาสวะ อาสวะเป็นเหตุอยากเป็นใหญ่ครองแผ่นดิน ครองภพทั้งหลาย ด้วยการยึดมั่นถือมั่น

๓.๓ อวิชชาสวะ อาสวะคืออวิชชาความโง่เขลา ไม่รู้ในอริยะสัจ อริยะทรัพย์ อริยะมรรค และอริยะผล

ได้แก่เครื่องเศร้าหมองอันหมักหมมอยู่ในจิตสันดาน พระองค์ทรงตรัสรู้อย่างชัดเจนด้วยอริยะสัจ ๔ คือ

๑. ทุกข์สัจ ความจริงแห่งทุกข์อันทนได้ยาก ของสัตว์โลก มนุษย์ เทพยดา มาร พรหม ทั้งหลาย ด้วยการกำหนดรู้ทุกข์สัจ

๒. สมุทัยสัจ ความจริงแห่งสาเหตุของการที่เกิดทุกข์ ได้แก่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย และการแปรเปลี่ยนของสังขารทั้งหลาย ที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ เสื่อมดับไป เพราะมีอุปาทานยึด รูปนาม ขันธ์ห้า ขันธ์สี่ ขันธ์หนึ่ง จึงเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เพราะขันธ์ทั้งหลายยึดเข้ามาเป็นอนิจจัง เป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตนเราเขา เป็นตัวตนแห่งเหตุ ด้วยการยึดมั่นถือมั่น จึงต้องละสมุทัยสัจ เสียได้แก่ ความจริงแห่งเหตุที่เกิดทุกข์

๓. นิโรธสัจ ความจริงแห่งการดับทุกข์ เมื่อยึดขันธ์ห้าเป็นตัวตนเราเขาขึ้นมา หากปล่อยวางการยึดขันธ์ห้า คือการดับทุกข์ได้สำเร็จนั่นเอง เรียกว่า "นิโรธ" พึงทำให้แจ้ง รู้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ดำเนินถึงการดับทุกข์ได้จริงอย่างถูกต้องสมบูรณ์

๔. มรรคสัจ ความจริงแห่งปฏิปทา สามารถดับเพลิง**ทุกข์**ได้โดยสิ้นด้วยอริยะมรรค อริยะผล

ปฏิปทาเพื่อโลกุตรธรรม ๕ ประการ มีความละเอียดของพระนิพพานเป็นเบื้องสูงสุดด้วยการเจริญภาวนามรรคสัจเพื่อนิโรธสัจ มีอริยะมรรค ๘ เป็นหนทางเดินทำลายการยึดสังโยชน์ ๑๐ ได้แก่

๑. พระโสดาปัตติมรรค ญาณคือตรัสรู้เป็นเหตุละสังโยชน์ ๓ ข้อแรกได้ด้วย

๑.๑ ละสักกายทิฏฐิ ความเห็นผิดเป็นเหตุถือตัวถือตน ถือเราถือเขา เกิดอหังหาร, มมังการ ตัวกูของกูตัวเราของเรา ตัวเขาของเขา ละความเห็นที่ผิดนี้ได้หนึ่ง

๑.๒ ละวิจิกิจฉา คือความลังเลสงสัยในธรรมะสัจธรรมถูกต้อง

๑.๓ ละสีลัพพตปรามาส ได้แก่ความเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีการต่างศาสนา โดยเข้าใจว่าเป็นศีลที่ควรบำเพ็ญ พิธีที่ควรถือ เครื่องมือของต่างศาสนา ละได้แล้วเจริญมรรคสัจต่อไป

๒. พระโสดาปัตติผล เมื่อเจริญอริยะมรรคแล้วผลของปฏิปทาปรากฏ ละได้จริงโดยเด็ดขาดจึงเป็นผลแห่งความเจริญได้จริงทั้ง ๓ ข้อ จึงได้นามว่า "โสดาปัตติผล" ติดตามมาอย่างชัดเจน

๓. พระสกทาคามีมรรค เมื่อปฏิปทาของโสดาปัตติผลปรากฏแล้วจึงเจริญธรรมะต่อไปด้วยการภาวนาเพียรละ กามราคะ ความกำหนัดเพราะอำนาจของกามคุณ ๕ ตามอำนาจของกิเลสกาม หรือเรียกเพียง ราคะ ละส่วนหยาบได้ ปฏิฆะ มีใจหงุดหงิดฟุ้งซ่านด้วยอำนาจโทษะพยาบาท มรรคเจริญได้แล้ว

๔. พระสกทามีผล เมื่อมรรคอันเป็นปฏิปทาของพระโสดาปัตติมรรค, โสดาปัตติผล, พระสกทาคามีมรรค

เกิดของอริยะมรรค เจริญเต็มที่แล้วอริยะผลปรากฏ เพราะละสังโยชน์ ๕ ข้อแรกได้เบื้องต่ำ คือได้อย่างหยาบ เรียกว่า **โอรัมภาคิยะ**

๕. พระอนาคามีมรรค กิจของพระอริยะเจ้าเจริญเพียรพยายามละสังโยชน์ที่ละเอียด คือ ราคะ ปฏิฆะ ชั้นละเอียดต่อไป ได้แล้ว เจริญเพื่อละ รูปราคะ อรูปราคะ ติดใจอยู่ในรูปธรรม เช่นชอบใจติดใจในรูปบุรุษ สตรี อันพึงใจชอบใจ หรือในสิ่งของเช่น รถยนต์ ตึกรามบ้านช่องห้องหอ หรือแม้ในวัตถุอันเป็นอารมณ์ของรูปฌาน

อรูปราคะ ติดใจอยู่ในอรูปธรรม เช่นพอใจในสุขเวทนา เกิดการเจริญสมาธิภาวนา หลงติดสุข อันเกิดอารมณ์ที่ชอบใจถูกใจ ในสงบชั้น อรูปฌาน เมื่อละได้แล้ว

๖. พระอนาคามีผล ดวงจิตของพระอนาคามีมรรคเจริญถึงที่สุดละสังโยชน์ได้ ๗ ข้อ อย่างเด็ดขาดแล้วปรากฏชัดเจนในความบริสุทธิ์แห่งดวงใจอย่างถูกต้อง วิถีจิตจึงก้าวหน้าต่อไป เป็นผู้ดับอนาคตกาล อนาคตของภพทั้ง ๓ ภพ อันเป็นเครื่องของโลก

๗. พระอรหันต์มรรค ปฏิปทาที่ควรต้องเจริญละมีอีก ๓ ข้อ ในสังโยชน์เบื้องสูง พากเพียรเจริญด้วยขันติ วิริยะบารมี ด้วยแรงกล้าของปัญญาบารมี ละมานะ ๙ อย่าง อุทธัจ ความคิดพล่านหรือเพลินเกินกว่าเหตุต้องสายมรรคปฏิปทาดำเนินเป็นสายกลาง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุด ทำลายความโง่เขลาเบาปัญญา อันเป็นเหตุไม่รู้จริงในอริยะสัจ ๔ ประการ

๘. พระอรหันต์ผล เมื่อความเพียรใช้ปัญญา วิชชาญาณทั้งหลาย เจริญเต็มที่ละ มานะ อุทธัจจะ อวิชชาได้แล้ว เป็นปฏิสัมภิทา ๔ อย่าง ได้แก่

๘.๑ อัตถปฏิสัมภิทา แตกฉานในอรรถ คือเหตุผลและส่วนรวมของเนื้อความ

๘.๒ ธัมมปฏิสัมภิทา แตกฉานในธรรม รู้หลักธรรมตามเหตุปัจจัย

๘.๓ นิรุตติปฏิสัมภิทา แตกฉานในนิรุตติ คือสามารถพูดให้คนอื่นเข้าใจ

๘.๔ ปฏิภาณปฏิสัมภิทา แตกฉานในปฏิภาณมีไหวพริบในการตอบโต้ปัญหาฉับพลัน

จึงถึงซึ่งการดับทุกข์ พ้นจากทุกข์ เข้าสู่พระ "นิพพาน" พระองค์จึงได้นามว่า "อรหันต สัมมาสัมพุทธโธ" เพราะบรรลุ "อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ"

พระพุทธเจ้าจึงประกอบด้วยพระปรีชา พระญาณ และพระกรุณาอันบริสุทธิ์ ทรงสอนชนที่ดีให้เบิกบานดุจดวงอาทิตย์ทำบัวให้บาน เป็นสรณะอันเกษมสูงสุดของสัตว์โลกทั้งหลาย โดยเป็นผู้มีความเจริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์โลก จึงเป็นสรณะอันประเสริฐสุด.

△ △ △

มิ่งมงคลดลจิตใสสว่างจ้า
ธรรมะกล้าสร้างสร่างกำสรวล
ทุกมวลชนร่วมเกิดแก่เจ็บตาย
ตราบทุกข์สลายล่วงเข้าพระนิพพานเอย.

"โยเรของศาสนา เซไคคิวเซเคียว"

โดย "ดลใจ"

บางท่านคงเคยได้ยินคำว่า "โยเร" หรือเคยได้รับโยเรมาบ้างแล้ว เพราะขณะนี้การกระทำโยเรกำลังแพร่หลายเป็นที่รู้จักกันกว้างขวางบ้างแล้ว "โยเร" เป็นภาษาญี่ปุ่นหมายถึงการชำระดวงจิตให้บริสุทธิ์ วิธีโยเรก็คือการส่งแสงทิพย์แห่งพระศรีอาริยเมตไตรยไปยังบุคคลอื่น ผู้ทำโยเรจะยกมือขึ้น หันฝ่ามือไปยังผู้รับ ซึ่งนั่งอยู่ข้างหน้า เชื่อว่ากระแสร์ทิพย์หรือแสงทิพย์อันเกิดจากอำนาจแห่งพระบรมโพธิสัตว์พระศรีอาริยเมตไตรยจะผ่านฝ่ามือผู้ส่งโยเรไปยังผู้รับเบื้องหน้า จะช่วยชำระความขุ่นมัวในดวงจิตอันเป็นสาเหตุแห่งความทุกข์ทั้งปวงให้หมดไป และเป็นผลให้ร่างกายและจิตใจผ่องแผ้ว ผู้ที่มีทุกข์โยเรก็ช่วยให้เขาพ้นทุกข์ได้อย่างน่าอัศจรรย์ นอกจากจะช่วยในเรื่องทุกข์ทรมานทางร่างกายแล้วยังช่วยเปลี่ยนจิตใจผู้รับให้กลายเป็นผู้มีจิตใจ

บริสุทธิ์แจ่มใส มีความโอบอ้อมอารีเมตตากรุณาได้โดยไม่รู้สึกตัว ผู้มีดวงชะตาตกประสบแต่โชคร้าย ก็จะกลายเป็นดวงชะตาดีมีโชคในมิช้า

ประวัติที่มาของโยเรเริ่มที่ท่านเมสึซามะปฐมปรมาจารย์ขององค์การศาสนาเซไคคิวเซเคียว ซึ่งแยกพระพุทธศาสนาออกมาเป็นนิกายใหม่ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๘ ชื่อเดิมของท่านเมสึซามะ คือ โมกิจิ โอกาดะ เกิดวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๔๒๕ ที่ ฮาชิบะ อาซากุซา โตเกียว บิดาเป็นพ่อค้านับถือพุทธศาสนาเคร่งครัด ท่านเมสึซามะใฝ่ฝันจะเป็นศิลปินมาแต่เด็ก ด้วยความเป็นคนขี้โรค โดยเฉพาะโรคที่ตาและที่มือ อันเป็นปัจจัยสำคัญของศิลปิน จึงจำต้องเลิกเรียนทางศิลปกรรม หันมาทำการค้าขายก็ประสบกับวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ เหตุการณ์ในชีวิตท่านล้วนประสบความทุกข์ยากเข็ญทั้งสิ้น ท่านจึงหันเข้าหาศาสนาเพื่อค้นคว้าในเรื่องราวอันลึกลับของโลก ความสัมพันธ์ของธรรมะกับมนุษย์

ก่อนรุ่งอรุณของวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๗๔ ณ ภูเขาโนโกงิริ จังหวัดชิบะ ท่านก็ประสบความสำเร็จได้รับการ

ดลจิตจากเทพเบื้องบนให้รู้แจ้งเห็นจริง ค้นพบแสงสว่างแห่งความจริงคือสัจจธรรมอันสูงสุด จึงได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือมวลมนุษย์ในโลกให้พ้นทุกข์นับแต่นั้นมา ท่านได้ต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ในการเผยแพร่คำสอนทางวาจาและทางหนังสือ ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชน จนกระทั่งได้สิ้นชีพไปเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘

ภายหลังที่ท่านเมสึซามะล่วงลับไปแล้ว นางโยชิโกะ โอกาดะ ภริยาของท่านได้รับช่วงเป็นผู้สอนสืบต่อมาจนถึงปี ๒๕๐๕ จึงได้ล่วงลับไปอีกคนหนึ่งเมื่อ ๒๔ ม.ค. ๐๕ บุตรีคนที่ ๓ ของท่านคือ อิจุคิ โอกาดะ จึงได้รับเป็นผู้สอนช่วงที่ ๓ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ศาสนานี้มีแดนศักดิ์สิทธิ์อยู่ที่เมือง อาตามิฮาโกเน่ และเกียวโตและมีสาขาอยู่มากมาย องค์การศาสนาเซไคคิวเซเคียวนี้ได้รับการรับรองจากรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นทางการ ส่วนในต่างประเทศเช่นสหรัฐอเมริกา คานาดา เม็กซิโก บราซิล อาเย็นตินา เปรู เกาะกวม ไต้หวัน เกาหลี ฟิลิปปินส์ ไทย และประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศก็มีสำนักสอนศาสนานี้ตั้งอยู่ ซึ่งต่างก็ได้รับการรับรองจากรัฐบาลของแต่ละประเทศในการเผยแพร่ศาสนา

เป็นทางการทั้งสิ้น สำหรับประเทศไทยนั้นเมื่อปี ๒๕๑๓ ได้เริ่มกิจกรรมเผยแพร่ด้วยการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา มีสำนักงานอยู่ที่เลขที่ ๒๐/๑ ซอยสีฟ้า ถนนพหลโยธิน กรุงเทพ ฯ และมีศูนย์โยเรสาขาที่เชียงใหม่ ลำปาง สุโขทัย และเปิดใหม่ในกรุงเทพ ฯ ที่สวนผัก ตลิ่งชัน ธนบุรี อีกแห่งหนึ่ง นับว่าแพร่ขยายเติบโต รวดเร็วมาก ในช่วงเวลาเพียง ไม่ถึง ๕๐ ปี

องค์การศาสนาเซไคคิวเซเคียวที่ท่านเมสึซามะเป็นผู้ให้กำเนิดในการอบรมสั่งสอน ก็เพื่อให้มวลมนุษย์ได้รับการช่วยเหลือจากพระบรมโพธิสัตว์ศรีอาริยเมตไตรย ท่านมีความเชื่อว่ายุคพระศรีอาริย์ฯ หรือสวรรค์บนพื้นพิภพจะปรากฏเป็นจริงขึ้น พระพุทธศาสนานิกายเซไคคิวเซเคียว นอกจากจะนำมาซึ่งความเจริญทางวัตถุแล้ว ยังมุ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของความเจริญทางด้านจิตใจ ซึ่งเป็นเจตนาเบื้องต้นของศาสนาพระศรีอาริย์ฯ ได้แก่ความจริง ความดี ความงาม ซึ่งจะยังผลให้เกิดพลานามัย ความมั่งคั่ง และสันติ

สุข นับว่าเป็นรากฐานในการสร้างยุคพระศรีอาริย์ฯ หรือสวรรค์บนพื้นพิภพ

ท่านว่ามนุษย์เรามีหน้าที่ ในการสร้างสวรรค์บนพื้นโลก ธรรมชาติผู้สร้างสรรค์ชีวิตได้กำหนดและเตรียมการไว้ให้หลายหมื่นปีมาแล้ว ในระยะเตรียมการโลกยังคละเคล้าปะปนกันทั้งความดีความชั่ว ต่อมาเมื่อแสงทิพย์แห่งพระศรีอาริย์ฯได้เพิ่มความเข้มข้นขึ้นทุกขณะ ความดีความชั่ว ความงามความน่าเกลียดจึงถูกแบ่งแยกออกจากกัน ความชั่วช้าเลวทรามความไม่ดีงามต่าง ๆ จะพินาศ คงเหลือแต่ความดีงามและสิ่งที่แท้จริง ซึ่งจะกลายมาเป็นโลกอันบริสุทธิ์ขึ้นมา เซไคคิวเซเคียวเป็นคำสอนที่จะนำผู้คนไปสู่สภาวะที่เพรียบพร้อมด้วยความบริสุทธิ์ทางจิตใจ ความปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ความยากจน การวิวาทบาดหมางกัน เพื่อที่จะได้อยู่ในสวรรค์บนพื้นพิภพนั่นเอง

หลักคำสอนของท่านเมสึซามะเกี่ยวกับคำทำนายเรื่องยุคพระศรีอาริย์ฯ มีอยู่ว่าหลังจากพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จสู่ปรินิพพาน พระธรรมคำสอนของพระองค์ยังคงเป็นหลักในพระพุทธศาสนาต่อมา และต่อ ๆ ไป คำสอนจะ

ค่อยเสื่อมหายไปกลายเป็นโลกแห่งกลียุค เมื่อยุคนี้ผ่านพ้นไปประมาณ ๕,๖๗๐ ล้านปี พระศรีอาริย์ฯจะมาเกิด ทางด้านศาสนาคริสต์ก็มีการพยากรณ์ไว้ว่า สวรรค์ใกล้เข้ามาแล้วให้มวลมนุษย์เร่งกลับตัวกลับใจ

ผู้เขียนเคยไปรับการโยเรเพื่อรักษาโรค และได้ไปสังเกตุการปฏิบัติของสมาชิกสาวกพุทธศาสนานิกายเซไคคิว-เซเคียวหลายครั้ง เกิดความรู้สึกหลายประการคือ ประทับใจในความสะอาดมีระเบียบเรียบร้อยน่ารัก น่าเคารพนับถือของสถานที่และบุคคลในแบบญี่ปุ่นผสมไทย มีการต้อนรับที่อบอุ่น พูดจาวิสาสะจูงใจน่าเลื่อมใสศรัทธา จนสามารถแพร่ขยายสาขากว้างขวางไปทั่วโลก ภายในระยะเวลาอันสั้นส่วนดีเหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ดีและคิดว่า น่าจะนำมาใช้ในหมู่ชาวพุทธทั่วไป แต่มีความรู้สึกตะขิดตะขวงใจ และเขิน ๆ ที่ต้องไปยืนคำนับผสมกราบที่หัวเข่า แล้วปรบมือ ๓ ครั้งที่แท่นบูชามีตัวหนังสือญี่ปุ่น ซึ่งอาจจะหมายถึงองค์พระศรี-อาริยเมตไตรย และท่านเมสิซามะ แล้วก็สวดมนต์เป็นภาษาญี่ปุ่น เมื่อกลับมานั่งคิดนอนคิดว่า อันตัวอาตมานี้ยังอยู่ในยุคสมัยพระสมณโคดมอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็น

พระบรมศาสดาของพระศรีอาริย์ฯสมัยที่เป็นพระภิกษุอยู่ปลายแถวแต่มีบุญบารมีสูงจนได้รับคำทำนายว่าจะได้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต คือยุคพระศรีอาริย์หลายอีกพันปี พวกเราก็สมควรจะกราบไหว้บูชาแต่พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน และถ้าจะขออำนาจแสงทิพย์มาชำระจิต ชำระกาย ให้หายจากทุกข์โศกโรคภัย ก็น่าจะขอจากพระสมณโคดมพระพุทธเจ้าพระบรมครู ย่อมจะมีพลังแสงอำนาจรุนแรงกว่าพระศรีอาริย์ฯผู้เป็นศิษย์หลายเท่านัก แต่ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธ-ศาสนาที่แท้ การขจัดทุกข์โศกโรคภัยนั้น ท่านให้เร่งความเพียรปฏิบัติธรรม ละกิเลสให้หมดสิ้นด้วยตัวของตัวเอง ท่านมิได้สอนให้ไปกราบไหว้เทวดา หรือพระเจ้าองค์ใดให้ช่วยคลายทุกข์ ผิดถูกประการใดขอให้ช่วยกันพิจารณาด้วย.

△ △ △

"คนมีกิเลสคำนึงแต่ความถูกใจ
คนมีธรรมะคำนึงแต่ความถูกต้อง"

วิปัสสนากัมมัฏฐาน

ประจวบ

ผู้มีปฏิปทาบำเพ็ญภาวนาจะเจริญพระกัมมัฏฐานอัน เป็นอุบายอันสงบจิตใจ เพื่ออุบายเรืองรุ่ง วิชชา ปัญญาญาน แบ่งได้ ๒ ประการ กล่าวพอเป็นสังเขป คือ

๑. **เจริญสมถกัมมัฏฐาน** อันเป็นอุบายให้เกิดความสงบทางใจหรือเรียกว่า "สมถภาวนา" เจริญเพื่อความหลุดพ้นด้วยอำนาจแห่งใจเรียกว่า เจโตวิมุตติ จิตหลุดพ้นด้วยอาสวะ อุปาทานถึงความบริสุทธิ์ โดยนิปปริยาย เรียก "วิมุตติ" คือ เจโตวิมุตติ สมถภาวนา ในมหาสติปัฏฐาน ๔ คือ กายภาวนา เวทนาภาวนา จิตภาวนา ธรรมะภาวนา คือ สมาธินั่นเอง เรียกสัมมาสมาธิ สัมมาสติ

๑.๑ กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก สั้นยาว หยาบละเอียด สติคุมหายใจเข้าออก

๑.๒ กำหนดรู้อิริยาบท ๔ คือ ยืน เดิน นั่งนอน สติคุมอิริยาบถทุกครั้งทุกแห่ง เรียกว่า สัมปชัญญะ

๑.๓ กำหนดรู้ มิได้ลุ่มหลงกาย กำหนดพิจารณากายตนเอง และกายผู้อื่นโดยเห็นเป็นของปฏิกูลไม่งามไม่สะอาด เต็มไปด้วยอสุภะเป็นของไม่งามน่าเกลียด ๓๒ ส่วน มีขน ผม เล็บ ฟัน หนัง เป็นต้น เพื่อไม่ยึดมั่นถือมั่น ในตัวเราตัวเขา

๑.๔ กำหนดรู้ พิจารณากายและกายผู้อื่นโดยเป็นธาตุ ๔ คือ สิ่งแข็งกระด้าง กำหนดว่าเป็นธาตุดิน สิ่งที่เหลวอ่อนซึบซาบไปในดิน ทำให้ดินเหนียวติดกันเป็นก้อน กำหนดว่าเป็นธาตุน้ำ ในดินในน้ำมีธาตุที่ทำให้อุ่นให้ร้อนไหม้แห้งเกรียมหรือลุกเป็นเปลว กำหนดว่าเป็นธาตุไฟสิ่งที่อุปถัมภ์อุดหนุนพยุงดินและน้ำไว้ และทำให้ไหวติงไปมาเคลื่อนไปมาได้ รักษาไฟไว้มิให้ดับ กำหนดเรียกว่าธาตุลม

๑.๕ กำหนดรู้ เมื่อได้เห็นอสุภ ๙ อย่าง เช่น ศพที่ทิ้งไว้ในป่าช้า ๙ สภาพ เป็นต้น

สมถภาวนานี้ มี ๔๐ ประการ คือ กัมมัฏฐาน นั้นเองได้แก่

๑. กสิณ ๑๐

๒. อสุภ ๑๐

๓. อนุสติ ๑๐

๔. พรหมวิหาร ๔

อรูปฌาน ๔

อานาปานัสติ ๑

กายคตาสติ ๑

๒. **เจริญวิปัสสนากัมมัฏฐาน** พึงเจริญด้วยปัญญาที่เห็นชัดเจนแจ้งในอารมณ์ของวิสสนา คือธรรมที่เป็นรากเง่าเป็นเหตุเกิดขึ้น สังขารธรรมที่ปัจจัยประชุมตกแต่งสร้างขึ้น มีขันธ์ทั้ง ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๓ และอินทรีย์ ๑๒ อะไรเล่าเป็นรากเง่าเป็นเหตุเกิดขึ้นตั้งอยู่ของวิปัสสนานั้นได้มี สีลวิสุทธิ ความบริสุทธิด้วยศีล จิตตวิสุทธิ ความบริสุทธิ์ของจิตด้วยสมาธิ ปัญญาวิสุทธิเป็นตัววิปัสสนา จากวิสุทธิ ๕ อย่าง คือ

๒.๑ ทิฏฐิวิสุทธิ

๒.๒ กังขาวิตรณวิสุทธิ

๒.๓ มัคคามัคคญานวิสุทธิ

๒.๔ ปฏิปทาญาณทัสสนะวิสุทธิ

๒.๕ ญาณทัสสนวิสุทธิ

คือปัญญารู้เห็นสภาพจริงในสภาวะความเป็นเองของสังขาร ด้วยเป็นของไม่เที่ยงเป็นทุกข์เป็นอนัตตา รู้เห็นแจ้งชัดว่าสิ่งใดไม่เที่ยงเกิดแล้วดับไป สิ่งนั้นเป็นทุกข์ทนยากจริง สิ่งใดทนยากเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา มิใช่ตัวมิใช่ตนจริง สิ่งใดเป็นอนัตตา สิ่งนั้นไม่ควรจะถือว่าเป็นเราเป็นของเราด้วยตัณหา อุปทานยึดขันธ์ ๕ เป็นทุกข์ เพราะขันธ์ ๕ เป็นอนิจจัง เพราะขันธ์ ๕ เป็นอนัตตา ควรแล้วหรือที่เราท่านทั้งหลายยึดขันธ์ ๕ จงปล่อย จงวาง จงปลงเสียเถิดจะได้พ้นทุกข์กันทั่วหน้าเพราะปัญญาวิมุตติ เกิดจากการเจริญวิปัสสนาญาน ผลของการเจริญเพื่อถึงพระนิพพาน อันดับรอบ ดับร้อน ดับไฟราคะโทษะและโมฆะ คืดดับอวิชชานั่นเอง จึงเป็นบรมสุขอย่างยิ่ง

ทุกคนและทุกท่านทั้งหลายกำลังเดินทางอยู่บนหนทางพระนิพพาน

แล้วทุกท่านและหมู่สัตว์ทั้งหลายก็จะพบกับความสำเร็จทุกคน

ต่างกันด้วยเวลาแห่งระยะทาง

ต่างกันด้วยพละพลังแห่งการเจริญภาวนา

เพราะธรรมชาติแห่งจิตอันบริสุทธิแท้จริง

อยู่กับตัวของท่านและสัตว์ทั้งหลายแล้ว

จึงมาทำความเข้าใจให้ถูกต้องกันเถิด ด้วยความไม่ประมาท

๙ พ.ย. ๒๖

△ △ △

สมเด็จ ร. ๖ ดำรัสว่า "พวกที่เปลี่ยนศาสนา น่าตำหนิกว่าพวกเปลี่ยนสัญชาติ"

"ธรรมะของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ"

พระธรรมเทศนาของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระที่บรรดาศิษยานุศิษย์ได้บันทึกรวบรวมไว้เพื่อเป็นสมบัติมรดก ผู้เขียนขอประทานอนุญาตนำหัวข้อใหญ่มาลงในหนังสือเล่มนี้ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนผู้ใคร่ธรรม ได้นำไปพิจารณาศึกษาสืบต่อไป

๑. เรื่องมูลกรรมฐาน ท่านว่าผู้ที่บรรพชาอุปสมบทในพุทธศาสนา ย่อมได้รับสอนกรรมฐาน ๕ คือ เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ ซึ่งเป็นอวัยวะเครื่องหุ้มห่อร่างกายภายนอกจากพระอุปัชฌายะทุกองค์ เราควรนำมาพิจารณาว่าเป็นของเน่าเปื่อย เกิดอสุภนิมิตเห็น อนิจจสัจจธรรม ทุกขสัจจธรรม อนัตตาสัจจธรรม ย่อมไม่ตกในบ่วงรัชนียารมณ์ คืออารมณ์เป็นที่กำเนิดความกำหนัดได้แก่รูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ และ ธรรมารมณ์ จะเห็นแจ้งซึ่ง ภูตธรรม ฐีติธรรม (ฐีติ ภูตํ คือจิตเดิมอันเป็นต้นเหตุของ วิชชา และอวิชชา)

๒. เรื่อง ศิล สีลํ สิลา วิย คือความปกติ อุปมาได้เท่ากับหิน ศิลอยู่ที่ตัวเรานี่เอง "เจตนาหํ ภิกฺขเว สีลํ วทามิ" เจตนาเป็นตัวศิล เจตนาก็คือจิตตํ จิตใจคนเราที่จะต้องทำให้เป็นศิลเพื่อจะได้เกิดสมาธิและปัญญาต่อไป

๓. เรื่อง ปาฏิโมกขสังวรศิล อยู่ในศิลนิเทศจัดเป็นปาริสุทธิศิล ๔ คือ ปาฏิโมกขสังวรศิล คือสำรวมในพระ-ปาฏิโมกข์ ๑ อินทรียสังวรศิล คือความสำรวมอินทรีย์ ๖ จักขุ–ฆาน–โสต–ชิวหา–กาย และ มน–อินทรีย์ ๑ ปัจจัยสัยสินนิสสิตศิล คือการพิจารณาปัจจัย ๔ มีผ้านุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เมื่อจะบริโภคที่เรียกว่า ปัจจเวกขณะ ๑ อาชีวะปาริสุทธิศิล คือการเลี้ยงชีวิตอันบริสุทธิ์ในทางที่ดีที่ชอบ ตามสมควรแก่ภาวะ ๑ รวม ๔ อย่างนี้เป็นศิลนิเทศ ส่วนสมาธินิเทศ ปัญญานิเทศ วิสุทธิมรรค ทั้ง ๓ พระคัมภีร์นี้สงเคราะห์เข้าในมรรค ๘ มรรค ๘ สงเคราะห์ลงมาในสิกขาทั้ง ๓ คือ ศิล สมาธิ ปัญญา ความเพียรพยายามปฏิบัติ ฝึกหัดดัดตนชื่อว่า เดินมรรคสติปัฏฐานทั้ง ๔ ที่เรียกว่า มรรค อริยสัจจ์ ๔ ก็ชื่อว่า มรรค เพราะเป็นกิริยาที่ยังทำอยู่ ยังมีการดำเนินอยู่ ศิลสมาธิปัญญามี

อยู่ที่ตน มรรคก็มีอยู่ที่ตน เป็น ปัจจัตตังเวทิตัพโพวิญญูหิ รู้เฉพาะตน

๔. เรื่อง ธรรมคติวิมุตติ ท่านกล่าวถึงสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพิจารณาตั้งแต่เป็นฆราวาสที่จะหาทางหลีกพ้น ความ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยการเจริญสมถะและวิปัสสนาปัญญา โดยกำหนดพระอานาปานสติเป็นขั้นต้น ระงับนิวรณ์ ปีติ ปัสสัทธิ สมาธิได้เกิดแก่พระองค์ ทรงชนะ ขันธมาร มัจจุราช กิเลสมาร และพระยามาราธิราช เป็นปฐมยาม เมื่อออกจากสมาธิก็ได้ บุบเพนิวาสานุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ เมื่อพิจารณาในปฏิจจสมุปบาทปัจจยาการ จนสู่ภวังค์ถึงฐิติกรรม ภูตธรรม ทรงบัญญัติอาสวักขญาณ ทรงทราบว่าจิตของพระองค์สิ้นจาก อาสวะ พ้นจากบ่วงมาร ไม่มี เกิด แก่ เจ็บ ตาย พ้นจากทุกข์ ถือเอกันตบรมสุข สันติวิหารธรรม วิเวกรรม นิโรธธรรม วิมุตติธรรม นิพพานธรรม

๕. เรื่องอัจฉริย–อัพภูตธรรม ท่านกล่าวถึงองค์พระบรมศาสดาเมื่อครั้งเสวยราชสมบัติอยู่ ได้พิจารณาจตุนิมิต ๔ แล้วเสด็จออกสู่มหาภิเนษกรมณ์ ทรงบรรพชาโดย

ทรงอธิษฐานแล้วเครื่องสมณบริขารเลื่อนลอยมาสวมพระกายเองด้วยบุญญาภินิหาร เป็นเหตุให้ทรงอัศจรรย์ ไม่ท้อถอยในการบำเพ็ญเพียรทางจิตภาวนาตลอด ๖ ปี จนได้ตรัสรู้สัจจธรรม ก็เป็นเหตุให้ทรงอัศจรรย์ในธรรม แม้ในหมู่สาวกก็ปรากฏเหตุการณ์น่าอัศจรรย์เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระบรมศาสดาและได้สำเร็จมรรคผลจึงขอบรรพชากับพระองค์ จึงทรงเหยียดพระหัตถ์ออกเปล่งพระวาจาว่า "เอหิภิกขุ ท่านจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมวินัยเรากล่าวดีแล้ว" เพียงเท่านี้ก็สำเร็จเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา อัฏฐบริขารเลื่อนลอยมาสวมกายทรงเพศบรรพชิตสมณสารูปอัศจรรย์น่าเลื่อมใส

๖. เรื่องวาสนา มี กุศลวาสนา อกุศลวาสนา อัพยากตวาสนา เป็นไปตามอัธยาศัยของสัตว์ บุคคลจึงควรพยายามคบบัณฑิตเพื่อเลื่อนภูมิวาสนาของตนให้สูงขึ้นโดยลำดับ

๗. เรื่องสนทนาธรรมตามกาลเป็นมงคลอุดม (กาเลน ธมฺมสากจฺฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ) การปรึกษาไต่ถามหรือสดับฟังธรรมตามกาลสมัยทรงตรัสว่าเป็นมงคลเกิดความเจริญอันอุดมเลิศ เราต้องมุ่งหน้าเพื่อศึกษาปฏิบัติ

ธรรมตามเยี่ยงพระบรมศาสดาและพระสาวกขีณาสวเจ้าผู้ปฏิบัติมาก่อน พึงพิจารณาสัจจธรรมในอริยบททั้ง ๔ ไม่ว่ายืนเดินนั่งนอน กำหนดพิจารณาให้จิตรวมเป็นสมาธิ จนเกิดปรีชาญาณขึ้นตามวาสนาและอุปนิสัยของตน

๘. เรื่องทำจิตให้ผ่องใส (สจิตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธาน สาสนํ) การทำจิตของตนให้ผ่องใสเป็นการทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ทรงสอนให้ปฏิบัติฝึกหัดจิตใจ ให้เอาจิตพิจารณากายคือ กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน พิจารณาค้นคว้าที่เรียกว่าธัมมวิจัย

๙. เรื่องวิธีปฏิบตของผู้เล่าเรียนมาก ผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมคัมภีร์วินัยมาก ย่อมมีอุบายเป็นปริยายกว้างขวาง ครั้นมาปฏิบัติทางจิต จิตมักไม่ค่อยรวมง่าย ต้องเก็บความรู้ที่ได้ศึกษามาไว้ก่อน มาฝึกหัดผู้รู้คือจิต ฝึกสติให้เป็นมหาสติ หัดปัญญาให้เป็นมหาปัญญา กำหนดรู้ทุกอาการของจิตทุกขณะจิต กำหนดว่าอะไรเป็นทุกข์อะไรเป็นสมุทัย ทำให้มาก เจริญให้มาก เมื่อรู้เท่าทันแล้วจิตจะรวมลงได้ ขณะเมื่อกำหนดอยู่ก็ชื่อว่าเจริญมรรค เมื่อเจริญมรรคพอแล้วนิโรธก็ไม่ต้องกล่าวถึง จะปรากฏชัดแก่ผู้ปฏิบัติเอง

๑๐. เรื่องข้อปฏิบัติเป็นของมีอยู่ทุกเมื่อ จงน้อมจิตเข้ามาพิจารณากายวาจาจิต อันเป็นของสว่างโร่อยู่ทั้งกลางวันและกลางคืน อันปราชญ์ทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าและพระอริยสาวกเจ้าทั้งหลายได้น้อมเข้ามาพิจารณาของที่มีอยู่แล้วนี้ จนได้รู้แจ้งเฉพาะตัวมาแล้วเป็นตัวอย่าง แม้แต่มาณพ ๑๖ คน ศิษย์ของพาวรีพราหมณ์ที่เจริญฌานกสิณติดอยู่ในรูปฌานและอรูปฌาน พระบรมศาสดาได้ตรัสสอนให้พิจารณาของที่มีอยู่ในตนให้เห็นแจ้งด้วยปัญญารู้ว่า กามภพเป็นเบื้องต่ำ รูปภพเป็นเบื้องกลาง อรูปภพเป็นเบื้องบน ถอยลงมาให้รู้ว่าอดีตเป็นเบื้องต่ำ อนาคตเป็นเบื้องบน ปัจจุบันเป็นท่ามกลาง แล้วชักให้เข้ามาพิจารณาที่ตัวของตัว ไม่ต้องไปเที่ยวแสวงหาที่อื่นใดให้ลำบาก

๑๑. เรื่องได้พึ่งธรรมทุกเมื่อ ผู้ปฏิบัติพึงใช้อุบายปัญญาพึ่งธรรมเทศนาทุกเมื่อ อาศัยการสำเหนียก กำหนดพิจารณาธรรมอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะมีสิ่งใดมากระทบสัมผัสความคิดนึกรู้สึกในอารมณ์ต่าง ๆ ทั้งดีและร้าย เจริญหรือเสื่อม ตามธรรมชาติย่อมมีอยู่โดยธรรมดา ย่อมแสดงความเป็นไตรลักษณ์คือไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาให้ปรา-

กฏอยู่ทุกเมื่อ ผู้ที่พิจารณาด้วยสติปัญญาโดยอุบายนี้อยู่เสมอ ย่อมชื่อว่าพึ่งธรรมอยู่ทุกเมื่อ

๑๒. เรื่องปริญเญยยธรรม ให้มีการกำหนดพิจารณาเรียกว่าบริกรรม จิตที่กำลังกำหนดพิจารณาธรรมอย่างเอาใจใส่ จนแน่ใจในเหตุผลของธรรมที่พิจารณานั้นแล้ว จิตจะสงบรวมลงสู่ภวังค์ดำรงอยู่หน่อยหนึ่งแล้วก็ถอยออก ความสงบในชั้นนี้เรียกว่า บริกรรมสมาธิหรือขณิกสมาธิ การกำหนดพิจารณาธรรมแล้วจิตสงบรวมลงสู่ภวังค์เข้าถึงฐีติธรรมดำรงอยู่นานหน่อย แล้วถอยออกมารู้เห็นอสุภะปรากฏขึ้น ความสงบในขั้นนี้เรียกว่า อุปจารสมาธิ การกำหนดพิจารณาธรรมคือ อสุภนิมิต ที่ปรากฏแก่จิตที่เรียกว่าอุคคหนิมิตนั้นจนเพียงพอแล้ว จิตปล่อยวางนิมิตเสียสงบรวมลงสู่ภวังค์ถึงฐีติธรรมดำรงอยู่นานเป็นเอกัคคตามีอารมณ์เดียวสงบนิ่งแน่วแน่ มีสติรู้อยู่ว่าจิตดำรงอยู่กับที่ไม่หวั่นไหวไปมา ความสงบขั้นนี้เรียกว่า อัปปนาสมาธิ ส่วนนิมิตอันปรากฏแก่ผู้บำเพ็ญสมาธิภาวนาเรียกตามลำดับชั้นว่า บริกรรมนิมิต อุคคหนิมิต ปฏิภาคนิมิต

อนึ่ง ภวังค์ คือภพหรือฐานของจิตเรียกชื่อตามอาการเคลื่อนไหวของจิต คือ ภวังคบาท ภวังคจลนะ และ

ภวังคุปัจเฉทะ ส่วนจิตของผู้บำเพ็ญภาวนาเข้าสู่ความสงบถึงฐานเดิมของจิตแล้วพักเสวยความสงบอยู่ในสมาธินั้นนานมีอาการครบองค์ของฌาน เมื่อทำการพินิจพิจารณาธรรมด้วยปัญญาจนเพียงพอแล้ว จิตรวมลงสู่ภวังค์คือฐานเดิมของจิตจนถึงฐีติขณะ ตัดกระแสภวังค์ขาดหายไปไม่พักเสวยอยู่ เกิดญาณความรู้ตัดสินขึ้นว่า ภพเบื้องหน้าของเราไม่มีอีก ดังนี้เรียกว่า ฐีติญาณ

๑๓. เรื่องบั้นต้นโพธิสัตว์ ปฐมโพธิสัตว์ มัชฌิมโพธิสัตว์ ปัจฉิมโพธิสัตว์ ปฐม–มัชฌิม–ปัจฉิม–โพธิกาล ปฐม–มัชฌิม–ปัจฉิม–เทศนา

ท่านกล่าวถึงพุทธประวัติของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตั้งแต่เสด็จออกจากพระคัพโภทรพระพุทธมารดา จนถึงเสด็จออกสู่มหาภิเนษกรมณ์บรรพชา ตอนนี้เรียกว่า ปฐมโพธิสัตว์ เมื่อทรงบรรพชาแล้วทรงทำทุกรกิริยาประโยคพยายามพิจารณา จนถึงทรงชนะพระยามารเมื่อเวลาพระ-อาทิตย์อัศดงคต ยังบุพเพนิวาสานุสติญาณให้เกิดขึ้นในปฐมยาม ยังจุตูปปตญาณให้เกิดขึ้นในมัชฌิมยาม ทรงตาม

พิจารณาจิตที่ยังปัจจัยให้สืบต่อที่เรียกว่า "ปัจยาการ" ตอนเวลาก่อนพระอาทิตย์ขึ้น ตอนนี้เรียกว่า มัชฌิมโพธิสัตว์ ครั้นเมื่อทรงพิจารณาตามเหตุผลเพียงพอแล้ว จิตพระองค์หยั่งลงสู่ความสงบถึงฐีติธรรมแล้วตัดกระแสภวังค์ขาดไปเกิดญาณความรู้ตัดสินขึ้นในขณะนั้นว่าภพเบื้องหน้าของเราไม่มีอีกแล้ว ดังนี้เรียกว่า อาสวักขยญาณ ประหารเสียซึ่งกิเลสาสวะทั้งหลายให้ขาดหายไปจากพระขันธสันดาน สรรพปรีชาญาณอันสำเร็จมาแต่บุพวาสนาบารมีก็มาชุมนุมในขณะจิตอันเดียวกันนั้น เรียกว่าตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ระยะกาลตอนนี้เรียกว่า ปัจฉิมโพธิสัตว์

ครั้นตรัสรู้แล้วทรงเสวยวิมุตติสุขอยู่ใน ๗ สถาน ตลอดกาล ๔๙ วันและทรงเทศนาสั่งสอนเวไนยนิกรเริ่มปฐมเทศนาพระปัญจวัคคีย์ จนถึงทรงตั้งพระอัครสาวกทั้งสองและแสดงมัชฌิมเทศนา ณ เวฬุวันกลันทนิวาปสถานใกล้กรุงราชคฤหมหานคร จัดเป็นปฐมโพธิกาล ต่อมาทรงทรมานสั่งสอนเวไนยนิกรตลอด ๔๕ พรรษา จัดเป็นมัชฌิมโพธิกาล และตั้งแต่ทรงประทับไสยาสน์ ณ พระแท่น

มรณมัญจาอาสนระหว่างต้นรังคู่ในสาวลวโนทยานของมัลลกษัตริย์กรุงกุสินารา และทรงแสดงพระปัจฉิมเทศนาแล้วเสด็จดับขันธปรินิพพาน เป็นปัจฉิมโพธิกาล

๑๔. เรื่อง โสฬสกิจ กิจในพระธรรมวินัยที่นับว่าสำคัญที่สุดเรียกว่าโสฬสกิจ ที่โยคาวจรกุลบุตรพึงพากเพียรพยายามทำให้สำเร็จบริบูรณ์ด้วยความไม่ประมาท โสฬสกิจได้แก่กิจในอริยสัจจ์ ๔ คือ ทุกข สมุทัย นิโรธ มรรค ซึ่งมีประชุมกันอยู่ในทุกชั้น ตั้งแต่ชั้นโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี และอรหัตต์

เมื่อเจริญมรรค ๘ อันมีอยู่ในกายในจิต คือทุกขสัจจะเป็นปริญเญยยะควรกำหนดรู้ สมุทัยสัจจะเป็นปหาตัพพะควรละ นิโรจสัจจะเป็นสัจฉิกาตัพพะควรทำให้แจ้งมรรคสัจจะเป็นภาเวตัพพะควรเจริญให้มากเมื่อมาปฏิบัติกำหนดพิจารณาก็จะแก้โลกธรรม ๘ ได้สำเร็จ อันโลกธรรมถ้าถูกต้องจิตผู้ใด และจิตผู้นั้นไม่หวั่นไหว ไม่เศร้าโศกเป็นจิตปราศจากเครื่องย้อม เป็นจิตเกษมจากโยคะ จัดว่าเป็นมงคลอันอุดมเลิศ

๑๕. เรื่องสำคัญตนว่าได้บรรลุอรหัตตผล เป็นเรื่องของพระภิกษุผู้ปฏิบัติเจริญสมาธิสมถวิปัสสนากรรมฐาน

บางรูปทำความพากเพียรประโยคพยายาม ได้แต่เพียงกำลังสมาธิสมบัติมีความชำนาญในวสี จะพิจารณาอธิษฐานให้เป็นอย่างไรก็ได้ดังประสงค์ เกิดทิฏฐิสำคัญว่าสำเร็จบรรลุแล้ว แต่เมื่อพิสูจน์กันแล้วปรากฏว่ายังมีกามราคะกิเลสความยินดีและความสะดุ้งตกใจกลัวอยู่อีก ยังไม่ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ จึงขอให้พึงถือเอาเป็นทิฏฐานุคติต่อไป

16. เรื่องอุณหัสสวิชัยสูตร อุณหัสส คือความร้อนอันเกิดแก่ตนทั้งภายในและภายนอก ภายนอกคือเสือสางภูติผีปีศาจ ภายในได้แก่กิเลส วิชัยคือความชนะ ผู้ที่น้อมเอาพระไตรรัตนเป็นสรณะที่พึ่งแล้ว ย่อมจะชนะความร้อนเหล่านั้นได้หมดสิ้น ดังคำว่า อุณหสฺสวิชโย ธมฺโม โลเก อนุตฺตโร พระธรรมเป็นของยิ่งใหญ่ในโลกทั้งสามสามารถชนะซึ่งความร้อนอกร้อนใจอันเกิดแต่ภัยต่าง ๆ หากยังไม่ถึงคราวกาลที่จักตายแล้ว จักพ้นไปได้ด้วยอำนาจพระรัตน-ตรัยที่ตนน้อมเอาเป็นสรณะที่พึ่งที่นับถือ บุคคลใดที่นับถือพระพุทธเจ้าเป็นสรณะที่พึ่งแล้วย่อมไม่ไปสู่อบายภูมิทั้ง 4 มีนรกเป็นต้น เมื่อตายไปจักไปเป็นหมู่เทพยดาเป็นอย่างน้อย

สรณะทั้ง ๓ คือ พระพุทธพระธรรมและพระสงฆ์ มิมีวันเสื่อมสูญอันตรธานไปไหน ยังปรากฏอยู่แก่ผู้ปฏิบัติเข้าถึงอยู่เสมอ ผู้ใดยึดถือเอามาเป็นสรณะที่พึ่งแห่งตนแล้ว ไม่ว่าผู้นั้นจะไปอยู่ป่า ถ้ำ เขา เรือนร้างแห่งใด สรณะทั้ง ๓ ก็ปรากฏแก่เขาอยู่ทุกเมื่อ ผู้ปฏิบตตามสรณะทั้ง ๓ อย่างจริงจัง จะคลาดแคล้วจากสรรพทุกข์ภัยทั้งหลายได้แน่นอน.

△ △ △

ห้ามเพลิงไว้อย่าให้ มีควัน
ห้ามสุริยแสงจันทร์ ส่องไซร้
ห้ามอายุให้หัน คืนกลับ
ห้ามดั่งนี้ไว้ได้ จึงห้ามนินทา

โลกนิติ

ธรรมะท้ายเล่ม

เวลาที่ผ่านพ้นไปก็เท่ากับว่า อายุขัยของชีวิตเราลดน้อยลงไปอีก ๑ ปี คณะผู้จัดพิมพ์หนังสือธรรมะ ส.ค.ส. ๒๕๒๗ เพื่อเป็นธรรมวิทยาทานจึงได้พยายามเคี่ยวเข็นจนพิมพ์สำเร็จออกมาได้ปรากฏแก่สายตาท่านผู้อ่านเป็นปีที่ ๓ คณะผู้จัดพิมพ์และตัวผู้เขียนเองก็ยังมิค่อยจะพอใจในผลงานครั้งนี้นัก เชื่อว่าคงจะมีผู้อ่านผู้อุปการะคุณบางท่านก็คงไม่ค่อยสบอารมณ์ในรูปเรื่องเล่มนี้เช่นกัน ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จำต้องกราบขออภัยไว้ ณ ที่นี้ ที่ไม่สามารถจัดหาเรื่องมาเสนอให้ถูกใจท่านทุก ๆ คนได้ แต่ก็ยังมีความมั่นใจอยู่บ้างว่าเนื้อหาสาระสำคัญของเล่มนี้ มีไม่น้อยกว่าเล่มก่อน ๆ หรืออาจจะมีมากกว่าในทัศนะของบางท่าน สุดแต่ท่านใดจะหยิบยกจับสาระสำคัญตอนหนึ่งตอนใดขึ้นมาพิจารณาใคร่ครวญดูเพื่อให้เกิดประโยชน์ ขออย่าได้ข้ามผ่านไปแม้ว่าจะไม่ค่อยถูกอารมณ์ท่าน

การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเพื่อแจกเป็นธรรมทาน ซึ่งคณะผู้จัดพิมพ์ถือว่าเป็นทานอันสูงสุดตามพระพุทธดำรัส ทุกครั้งที่ผ่านมาจนถึงครั้งนี้ ได้มีเพื่อนพุทธศาสนิกชนที่เคารพรักใคร่และนับถือได้ให้ความอุปการะคุณช่วยค่าพิมพ์หนังสืออย่างอุ่นหนาฝาคั่ง คณะผู้จัดพิมพ์มีความปลาบปลื้มปีติเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นผลการเผยแพร่ธรรมะได้รับความนิยมชมชอบ จากท่านพุทธศาสนิกชนและผู้ใฝ่ในธรรมะทั้งหลาย ทำให้เกิดกำลังใจแข็งแกร่ง แม้ว่าจะมีคนส่วนน้อยที่มิให้ความร่วมมือแล้วยังกล่าวตำหนิติเตียนว่าพิมพ์แจกในเชิงจำหน่ายบ้าง ไปเคี่ยวเข็นบังคับให้เขาต้องร่วมบริจาคโดยมิเต็มใจบ้าง ฯลฯ สุดแต่จะสรรหาคำมาว่ากล่าวติเตียนก็ถือเสมือนเป็นเสียงของมารที่จะมาทำลายพลังใจในการทำงานเผยแพร่ธรรมะ จึงพยายามเอาอย่างพระสารีบุตรพระเสนาบดีที่ทำใจให้เป็นแผ่นดิน เป็นที่รองรับทนต่อการเหยียบย่ำ ไม่ถือสาหรือนำมาใส่อารมณ์ ไม่ยอมให้มารร้ายมากีดกั้นทางไปสู่นิพพาน จะขอตั้งหน้าบำเพ็ญการกุศลและปฏิบัติธรรมต่อไปตราบเท่าชีวิตจะหาไม่ ความจริงมีอยู่ว่า

การปฏิบัติงานใด ๆ ย่อมประสบอุปสรรคบ้าง ได้รับคำติชมบ้างเป็นธรรมดา นี่คือสัจจธรรม

สมาชิกคณะจัดพิมพ์ผู้หนึ่งได้ประสบเคราะห์กรรมร้ายแรงซ้ำซ้อนกันหลายครั้ง เมื่อปีที่แล้วเจ็บป่วยถึงต้องเข้าโรงพยาบาลผ่าตัดใหญ่ ๓ ครั้ง มาปีนี้ถูกผู้ใหญ่กลั่นแกล้งปลดออกจากงานโดยไม่เป็นธรรม ก็ไม่เห็นเขาเกิดความทุกข์โศกหรืออาฆาตมาดร้ายแช่งด่าว่าใคร ยังคงยิ้มแย้มแจ่มใสดูจะสดชื่นร่าเริงยิ่งกว่าเก่า ทั้งนี้ก็เพราะเขามีความเชื่อมั่นในหลักธรรมสามารถทำใจได้ว่าเป็นกรรมวิบากจากปางก่อน จึงยอมรับผลกรรมด้วยความเต็มใจ ด้วยความสำนึกว่าในชาติปางก่อนกระทำกรรมเอาไว้ไม่ดี จึงส่งผลกรรมมาย่ำแย่เอาในชาตินี้ไม่มีทางหลีกเลี่ยง และด้วยเหตุประการฉนี้เขาจึงมิได้มีความประมาทในชีวิต ไม่ยอมให้ประวัติศาสตร์กลับมาอุบัติซ้ำรอยเดิม มาชาตินี้จึงเร่งรีบสร้างสมบุญกุศลก่อแต่กรรมดีตัดภพตัดชาติไม่ขอกลับมาเกิดมีจุดหมายปลายทางคือพระนิพพานในที่สุด ก็ขอให้ช่วยกันอนุโมทนาให้สมปรารถนาด้วย เพราะพวกเราท่านทั้งหลาย

รวมทั้งคณะผู้จัดพิมพ์ทุกคนก็กำลังมุ่งมั่นก้าวไปในทิศทางเดียวกันมิใช่หรือ

สุดท้ายนี้ขอกุศลผลบุญในการพิมพ์หนังสือธรรมะเป็นวิทยาทานอันเป็นยอดของกุศลกรรมครั้งนี้ จงดลบันดาลให้ท่านผู้อุปการะคุณ ตลอดจนท่านผู้อ่านที่ฝักใฝ่ในธรรมทั้งหลาย จงมีความสุขสวัสดิ์พิพัฒน์มงคลสมบูรณ์พูลผล คิดสิ่งใดให้ได้ดล ในพรมงคลทุกประการคือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ธนสารสมบัติ จวบจนสิ้นอายุขัยเทอญฯ

คณะผู้จัดพิมพ์

เลขที่ ๑๙ ซ. อินทามระ ๒๒-๒๔ ถ. สุทธิสาร ฯ
ดินแดง ห้วยขวาง กทม. ๑๐๓๑๐ โทร. ๒๗๗๖๑๑๓

รายนามผู้มีจิตศรัทธาบริจาคช่วยค่าพิมพ์
หนังสือธรรมะ ส.ค.ส. ๒๕๒๗

คุณประจวบ-เตือนใจ สันติมิตร	๒,๐๐๐	บาท
คุณดลใจ-บุญล้อม ไปลานนท์	๒,๐๐๐	บาท
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒,๐๐๐	บาท
หจก. มิตรเจริญการพิมพ์	๒,๐๐๐	บาท
คุณพิชัย-บรรเจิด จงสมัคร	๑,๕๐๐	บาท
พลตรีพระอุดมโยธาธิยุต-คุณหญิงชุ่ม	๑,๐๐๐	บาท
คุณประยูร จินดาประดิษฐ	๑.๐๐๐	บาท
คุณเสนอ พยัคฆประการณ์	๑.๐๐๐	บาท
คุณประดิษฐ์ บุญไทย	๑,๐๐๐	บาท
คุณณรงค์ สุทธิกุลพานิช	๑,๐๐๐	บาท
คุณสันติ โอปนายิกุล	๑,๐๐๐	บาท
คุณสุข-บุญเอื้อ สันติมิตร	๑,๐๐๐	บาท

ท่านที่บริจาครายละ ๕๐๐ บาท คุณทวี หนุนภักดี คุณประสิทธิ์ ฤทธิเกษม พ.ต.อ. พิจิตร ชื่นกุล พ.ต.อ. ขจร สุชาตานนท์ พ.ต. ประธา ธรรมโชติ คุณวินิจ จินดาศิลป

คุณเสน่ห์ศิลป หงษ์ปาน พ.ญ. เมตตา ปิยะพงษ์ คุณสมจิตต์ ตันสุวรรณ พ.อ. สุนันท์ โรจนวิภาต คุณสมชาย แสงอรุณ คุณสุภาว์ เทวกุลฯ คุณบุญโพธิ์ บวรทัศน์ และคณะ คุณอุดม ศิวารัตน์ คุณโกวิท อธิวรินทร์ ร.ต.ท. ผาด มัณฑนะศิริ คุณศิริ สุวรรณศิริ คุณนฤมล-จงกลณี อมรเสนีย์ คุณเจริญ เขตต์กัน คุณบุญลือ สุขโข คุณซิม จ.ผลิต คุณอุดม พงษ์ลำใย คุณวัจนา คุณผลิน คุณวิชัย หยาจันทา คุณพงษ์เพ็ชร เอมตัน คุณมนัส กาญจนมาลี คุณนพพร กาญจนมาลี คุณอรุณี ปรีดาบุญ ร.ต. มานิต ธุวานนท์ คุณสุจิตรา-คุณฉันทนา นาลินธม

ท่านที่บริจาครายละ ๔๐๐ บาท คุณสมมติ-สมพร ชาตะปัทมะ คุณบรรจง รวยพิมาย

ท่านที่บริจาครายละ ๓๐๐ บาท พ.อ. เลิศ เอี่ยมแก้ว คุณสมศักดิ์-อัจฉรา ไปลานนท์ คุณประโพธิ ศรีชินพงศ์ คุณสวัสดิ์ ม้าไว และคณะ คุณสุวิทย์-ฤทัย ถนอมสุทธิ์

รายนามผู้บริจาครายละ ๒๐๐ บาท พล.ต.ต. ศักดิ์ระพี ปลัดกะมะกุล น.อ. วัฒนา-กันยา วัฒนะสุข น.ต. ประจิม-พวงทิพย์ สันติมิตร ร.ต.อ. จิโรจน์ กีศิริ คุณสันต์ กู้เกียรตินันท์ น.พ. วินิต รอดอนันต์ น.พ. สมภพ วัชรามนตรี พ.ญ. ดารณี พิสุทธิ์สินธพ

คุณสัมฤทธิ์ ศิริสมบัติ คุณจิระ ผึ่ปากดี คุณวิชิต เพ็ชรดำรงค์สกุล คุณพนากร ศักดิ์ศิริฤทัย คุณสนั่น เกิดผล คุณวิลาวัณย์ นะวิโรจน์ คุณสมพูน บัณฑิตานนท์ คุณบุญช่วย ตรงการดี คุณสุเทพ โพธิ-นาค คุณสุเทพ คงสมพรต อดีตหัวหน้าสำนักงานแพทย์การรถไฟ คุณสุริยา นวลศรี คุณสุดใจ เอี่ยมโอภาส คุณสมโภชน์ พงศ์พิ-ศิษฏ์ คุณศรีนิตย์ สาตราภัย คุณเฉลิม รอดบุญธรรม คุณสุเวทย์ สงวนหมู่ คุณสุพจน์ ทองสาด คุณวินิจ มณีศิริ คุณชัยศักดิ์ อภิ-ราชจิตต์ คุณเสถียร วัฒนะเจริญ คุณเปลี่ยน ฉิมเพ็ชร คุณวิลิต ปิ่นทองคำ คุณประโยชน์-นุช พุกกะณสุต คุณลิขิต พุฒิโพธิ์ คุณประเทือง-ภาณี พินิตตานนท์ คุณสุชาติ-สมสุดา โตอดิเทพย์ คุณวงแฉล้ม-วาสิตา สันติมิตร คุณสุกรี-อารี สันติมิตร คุณวสุ สันติมิตร คุณสุวัจ ถีระวงษ์ คุณแสง สุขสุวรรณ (ร้านผลนภา) คุณสาทร กลกานนท์ คุณผัน คงครองธรรม คุณประทิน ศรีนวมกุล คุณแก้ว กังวาล คุณหยั่น-ทองเจือ สุขสิงห์ คุณศจีรัตน์ สันติมิตร คุณประสาน พัฒนายุ คุณศรีวรรณ คุณสุวิช ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม คุณปราโมทย์-ศรีสกุล ธีระนันทน์ คุณบุญช่วย อวยพร คุณจอม-จงรักษ์ ปรีชายุทธศิลป์ คุณวินัย พึ่งลำภู คุณอำภา กนิษฐายน คุณจำลอง สวัสดิพงษ์ คุณพยนต์ เข็มทอง คุณชลอ-ผ่องศรี วรกิจวิวัฒน์ คุณเกษม มิลินทจินดา คุณวิชา สุขุมาวาสี คุณสัญญา โสภโณ คุณสุดเขตต์ โกมลวรรธนะ คุณยุพากรณ์ ลบเมฆ คุณปทุม ทับวิไล คุณประเทือง ศรีรอดบาง คุณสรียา จันทนมัชนกิจ คุณ

บุญเนียร เจริญสุวรรณ คุณบุญส่ง ไตรวารี คุณสุวิช อิ่มพูลทรัพย์ คุณบุญจันทร์ นุตราวงศ์ คุณพูลศักดิ์ ปัตตะโชติ คุณจงกล กล่ำบรรจง คุณบุญส่ง หงษ์ทอง คุณจินดา ลับไพรี คุณเปล่ง บุญคุ้ม คุณสุพัฒน์ สายสมอ คุณก้าน อิ่มสมบัติ คุณอรุณ ปัญญาอรรถ คุณแก้วชัย กาญจนกันต คุณวรรณะ อุมานนท์ คุณสมบูรณ์ กตัญญู

ท่านที่บริจาครายละ ๑๐๐ บาท คุณสว่าง จุ้ยจำลอง คุณไมตรี พูลเจริญ คุณอัมพร อัศวลาภ คุณสัญชาติ ทวีจินดา คุณรัตนา พีรานนท์ คุณไวทยศักดิ์ สนามทอง คุณสล้าง หงสกุล คุณแสวง คล้ายสำเร็จ มรว.ขุนพล ชยางกูรฯ คุณสมศักดิ์ ปริญญาพล คุณรัตน์ ศรประชุม คุณถาวร แจ้งไพร คุณเอนก ศรีอาจ คุณสมบูรณ์ คำผนึก คุณวิเชียร บุบผา คุณวงศ์ ธรรมธาดา คุณอำนวย วิทยเกียรติ คุณสุวรรณ ศรีเสน คุณจรัญ อินทรรัตน์ คุณสมนึก-สุนทร อ่อนอุดม คุณวีระศักดิ์ กล้วยน้อย คุณเจียร แก้วกาญจน คุณอร่าม สัตย์ธรรม คุณทองอยู่ พุ่มไพจิตร คุณประดิษฐ ฤกษ์รัตน์ คุณอำนวย นาคภักดี คุณสงกรานต์ ประสบดี คุณอุทัย หมอนทอง คุณแสวง นิพระยะ คุณอุทัย ทองชู คุณบัญชี บุณยจันทรานนท์ คุณสวัสดิ์ สมนีย์ จสต.บุญชู มณีกุล คุณชบา สิงห์กลางพล คุณพงษ์ศักดิ์ อนันตวงศ์ คุณอนันต์ บุญแถม คุณสมพงษ์-อารีรัตน์ วัฒนพันธ์ คุณรัฐกร ธรรมพิทักษ์ คุณประกิต อจลานนท์ คุณจารึก-สนิท อรุณินทร์ คุณจินดา เผ่าพาณิชย์

คุณประคอง-ถาวร พันธุ์ขะวงศ์ คุณมน จันทร์เจ้า คุณสงัด เล็กสมทิส คุณบุญเรือน ชื่นประสิทธิ์ คุณชูศรี ศิริโวหาร คุณสำอางศรี สุขสมบัติ คุณภุชชงค์ จันทภุชชงคเดช คุณสันติ หงษ์ทอง คุณทองใบ ดำคราม คุณแสวง คล้ายโถ คุณละออ พันธ์บัว คุณจำลอง คล้ายช่าง คุณเสนาะ นิลจำรัส คุณวิรัช คัชชา คุณสุพาที่ ไปลานนท์ คุณนพรัตน์ โตอดิเทพย์ คุณนพดล โตอดิเทพย์ พ.รุ่งเรือง ค้าไม้ คุณสุทิน พิรุณสาร คุณอุทัย-เฉลี่ยว ธรรมผลิน คุณหล่อ-แม้น ฉายสุวรรณ คุณอุบล รัตนาวดี คุณไพรัช คล้ายทับทิม คุณอุดม-บุษบง เดชสุภา คุณบรรจง หลวงจันทร์ คุณสุธรรม เกษมสุวรรณ คุณอบ พิศาลสมพงษ์ คุณนิพนธ์ พวงบุบผา คุณประสาท ขจรนิพัทธ คุณโหน จันทร์ประเสริฐ คุณทองสุข สวนสำเนียง คุณสุพิน แจ้งพลอย คุณศรี เอี่ยมลอยพันธ์ คุณสัมพันธ์ อินทะกลั่น สำนักสงฆ์อรัญวาสี คุณชั้น ศรีสุข คุณอรุณ สุขสมนิล พล.ต.ท. อุทัย ศรีอรุณ พ.อ. วิเชียรโชติพิทักษสรยุทธ พ.อ. สิน อินทรนะรา พ.อ.ยอดชาย เจริญวงศ์ พ.อ. วัชระ บ่อทรัพย์ พ.ต.อ. สีอาม ขาวเที่ยมสังข์ พ.ท. หญิงอุสนา บุลยเลิศ พ.ต.ต. สมควร คล้ายสีเงิน คุณประกอบ สุวราช คุณกุลพงศ์ พูลพิพัฒน์ คุณจง วัฒนะถาวร คุณชิต นาคสุระพันธ์ คุณประทีป ตันแสนทวี คุณประสบ เย็นบำรุง คุณนิเวศน์

สู่เจริญ คุณฉลาด-ศรีวัลลา เทียนงามสัจ คุณพีระศิลป์ ภัทรนาวิก คุณโกมล ทรงสกุล คุณเฉลิม เมฆกวี คุณพิทักษ์ ภัทรกิจวานิช คุณนิทัศน์ ถนอมทรัพย์ ร.ต. เติบ คชทิณ คุณสำรอง มงคลประเสริฐ คุณสมจิตต์ ทั่งแถม คุณกัลยาณี รัตนชื่น คุณกาญจนา นัทธีศรี คุณหอม ไวยมิตรา คุณสุนทร คงเพ็ชร์ คุณประชุม สุขสมบูรณ์ คุณสวัสดิ์ ดีช้อย คุณสมจิตต์ ดวงดาว คุณสวัสดิ์ สุขพูล คุณสุรัตน์ ศรีสุวรรณ คุณชูศักดิ์ ขันธวิริโย คุณสำราญ ชูชื่นกลิ่น คุณปรีดาศุข ศุขโชติ คุณณรงค์ ลวณมาลย์ คุณประสาท-อัปสร อ่อนระยับ คุณอัมพร-วิณา ลิ้มอร่าม คุณโสภณ ลิ้มเชาวน์ คุณส่งศรี บุญประเวศ คุณทองย่อน ปทุมวงศ์ คุณอรรณพ ประชาศรัยสรเดช คุณอุดร สันตดุสิต คุณโสภณ สังข์กังวาล คุณภุชชงค์ พึกสกุล คุณเชื้อ สอนสุทธิ คุณนิตย์ แช่มช้อย คุณทัศนีย์ ประสมทอง คุณเจิม ประสมทอง คุณกระจ่าง สีตบุตร คุณนิพภา กาญจนมาลี คุณนงโพธ กาญจนมาลี คุณสุทิน แจ้งพลอย คุณสุภา แจ้งพลอย คุณศรี เอี่ยมลองพันธุ์ คุณถวิล มากมูลผล คุณอัมพร แย้มงามเหลือ คุณเกียรติ หงษ์นิกร คุณทองดี พูลเจริญ คุณอุดม บูรณะเขตต์ คุณถวัลย์ กำจัดดัสกร คุณเยี่ยม ประมวลภรณ์ คุณโกวิท สาราภิรมย์ คุณวิเชียร แก้ววิไล คุณประสงค์ วงศ์สุวรรณ คุณบันเทิง ขันติรัตน์ คุณจรัญ

บุญราย คุณแถม ผลสะอาด คุณชัยณรงค์ พูลสวัสดิ์ คุณไพรัช ชื่นประทุม คุณฉวีวรรณ ถวิลหวัง คุณสุพจน์ ดุริยางคกุล คุณสวัสดิ์ เกษสุวรรณ คุณโชคดี เสาวมลมาศ คุณวิศิษฐ เข็มทอง คุณจำรูญ เจือสุวรรณ คุณอนุ สงฆ์เจริญ คุณณรงค์ ทองจำรูญ คุณวีระ เพ็ชรโยธิน คุณบุญส่ง ภุมรินทร์ คุณสมนึก พงศ์ฤกษ์ คุณบุญส่ง ไตรวารี คุณวันเพ็ญ แสงพุฒ คุณจิราพร กาญจนฉายา คุณพิมุข รัตนอาภา

ท่านที่บริจาครายละ ๕๐ บาท คุณสายหยุด หนันทุน

พิมพ์ที่ หจก. มิตรเจริญการพิมพ์ 142/26-28 ถนนลูกหลวง นางเลิ้ง กทม.
นายสมชาย ตัณฑรัตน์เจริญ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2526 โทร. 2814281

๑ สุริยาเดือนเพ็ญเด่นฟากฟ้า
พระธรรมจ้าส่องโลกดับโศกศัลย์
เกษมสุขทุกชีวิตนิจนิรันดร์
ผดุงขวัญจิตเผดิมศรีฤดีดล

ธรรมะคือคุณากรสอนวิมุติ
พุทธศาสน์อาจสะดุดหยุดแพร่ผล
ระดับธรรมมีขั้นตอนสอนเหล่าชน
เหมือนอุบลสี่เหล่าเราท่านเป็น ๒